

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та аудиту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувачка кафедри
д.е.н., проф. Оксана НЕСТЕРЕНКО

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

дисципліни «Фінансова та статистична звітність підприємств»

для студентів денної (заочної) форми навчання

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

освітня програма «Облік і оподаткування»

Розроблено:

к.е.н., доцент кафедри статистики, обліку та аудиту

Глушач Ю.С.

2024 / 2025 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Робоча програма навчальної дисципліни
2. Навчальний контент (розширений план лекцій, конспект лекцій)
3. Плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи (у т.ч. індивідуальні завдання)
4. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни
 - 4.1. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти
 - 4.2. Контрольні роботи, передбачені навчальним планом
5. Завдання підсумкового контролю (семестрових екзаменів, письмових залікових робіт)
6. Критерії оцінювання знань студентів та розподіл балів

1. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра статистики, обліку і аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету
Віталій ДЯЧЕК
“27” серпня 2024р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінансова і статистична звітність підприємств
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)

галузь знань

07 «Управління і адміністрування»

спеціальність
освітня програма
спеціалізація

071 «Облік і оподаткування»
071 «Облік і оподаткування»

вид дисципліни

за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет

економічний

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету (інституту, центру)

“ 27 ” серпня 2024 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Юлія ГЛУШАЧ, к.е.н, доцент закладу вищої освіти кафедри статистики, обліку та аудиту

Програму схвалено на засіданні кафедри статистики, обліку і аудиту

Протокол від “ 26 ” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту

(підпис)

Оксана НЕСТЕРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи)
«Облік та оподаткування»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) «Облік та оподаткування»

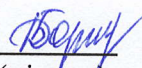
(підпис)

Тетяна ПОНОМАРЬОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково- методичною комісією економічного факультету _____
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 27 ” серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії _____

(підпис)

Дар'я ЗАГОРСЬКА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Фінансова та статистична звітність підприємства ” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

ХНУ ім. В.Н. Каразіна, бакалавр

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань

07 «Управління і адміністрування»

(шифр і назва)

спеціальність

071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва)

освітня програма

071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва)

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи фундаментальних знань щодо складу, структури, змісту, порядку складання та подання фінансової та статистичної звітності підприємства

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних положень, вироблення практичних умінь та навичок зі складання різних форм звітності підприємств.

Після завершення курсу студент має набути такі **загальні та фахові компетентності**:

▪ **Загальні**

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

▪ **Фахові**

СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

СК14. Здатність аналізувати і інтерпретувати фінансову, бухгалтерську звітність організацій різних форм власності, оцінювати податкові наслідки конкретних господарських операцій у рамках існуючого податкового законодавства та його можливих змін для ухвалення фінансових рішень.

1.3. Кількість кредитів –3.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Нормативна</u> / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
6-й	6-й
Лекції	

24 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	год.
Дистанційні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
72 год.	114 год.
у тому числі, індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання**:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- зміст, джерела інформації і порядок подання статистичної звітності підприємств;
- призначення, мету складання та нормативно- законодавчу базу з фінансової звітності підприємств і організацій;
- склад та елементи фінансової звітності;
- зміст, структуру і порядок складання всіх форм фінансової звітності;
- порядок виправлення помилок і внесення необхідних змін в облікові оцінки;

вміти:

- застосовувати положення (стандарты) бухгалтерського обліку в звітній роботі;
- чітко орієнтуватися в структурі балансу, в призначенні та змісті його складових частин - активі і пасиві;
- складати баланс підприємства;
- складати звіт про фінансові результати діяльності підприємства;
- складати звіт про рух грошових коштів;
- складати звіт про власний капітал;
- виправляти помилки, припущені в фінансових звітах;
- вносити необхідні зміни у фінансові звіти.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Основи побудови і загальні вимоги до звітності підприємства.

Нормативна і законодавча база з фінансової звітності підприємств і організацій України. Визначення і мета фінансової звітності згідно з НП(С)БО 1 „ Загальні вимоги до фінансової звітності”. Особливості фінансової звітності підприємств різних країн світу. Призначення фінансової звітності. Фінансова звітність як джерело інформації про фінансовий стан

підприємств і організацій. Користувачі фінансової інформації та їхні інформаційні потреби. Склад та елементи фінансової звітності. Якісні характеристики та принципи підготовки фінансової звітності. Консолідована та зведена фінансова звітність. Звітний період. Терміни подання та оприлюднення фінансової звітності. Розкриття інформації у фінансовій звітності.

Тема 2. Структура та порядок складання балансу.

Загальна характеристика, призначення, структура і зміст форми фінансової звітності №1 „Баланс” згідно з НП(С)БО. Актив балансу. Вивчення, оцінка та класифікація активів. Особливості оцінки та відображення у балансі необоротних та оборотних активів. Пасив балансу. Визначення та загальна характеристика пасиву балансу. Поняття, визнання, оцінка та класифікація зобов'язань. Особливості оцінки та відображення у балансі довгострокових зобов'язань. Склад поточних зобов'язань та їх відображення у балансі. Взаємозв'язок статей балансу підприємства (фінансова стійкість). Розкриття інформації про активи, власний капітал, зобов'язання у примітках до Балансу.

Тема 3. Звіт про фінансові результати.

Загальна характеристика, призначення, структура та зміст форми фінансової звітності №2 „Звіт про фінансові результати” згідно з НП(С)БО. Визначення та оцінка доходів і витрат у звіті про фінансові результати. Визначення і послідовність розрахунку чистого прибутку (збитку) за звітний період. Економічні елементи операційних витрат, їх визначення та характеристика. Порядок розрахунку прибутку на акцію (ПНА). Розкриття інформації про фінансові результати у примітках до Звіту про фінансові результати.

Тема 4. Звіт про рух грошових коштів.

Загальна характеристика, призначення, структура і зміст форми фінансової звітності №3 „Звіт про рух грошових коштів” згідно з НП(С)БО. Послідовність складання звіту про рух грошових коштів. Рух грошових коштів у результаті операційної діяльності. Прямий і непрямий метод визначення руху коштів від операційної діяльності; їх характеристика, особливості та можливості застосування. Рух коштів у результаті інвестиційної та фінансової діяльності. Зміна величини грошових коштів за звітний період. Розкриття інформації про рух грошових коштів у примітках до фінансової звітності.

Тема 5. Звіт про власний капітал.

Загальна характеристика, призначення, структура і зміст форми фінансової звітності №4 „Звіт про власний капітал”. Вивчення, визнання, оцінка і функції власного капіталу і порядок їх відображення в балансі. Порядок складання звіту про власний капітал. Розкриття інформації про власний капітал у примітках до фінансових звітів.

Тема 6. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах.

Призначення та загальна характеристика НП(С)БО 6 „ Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”. Виправлення помилок і зміни в облікових оцінках. Зміни в обліковій політиці. Події після дати балансу. Розкриття інформації у примітках до фінансових звітів. Примітки щодо облікової політики. Рекомендації з перевірки зрівняльності показників форм квартальної фінансової звітності підприємств.

Тема 7. Зведена і консолідована фінансова звітність.

Загальні положення Стандарту бухгалтерського обліку „Консолідована фінансова звітність”. Порядок складання консолідованої фінансової звітності. Розкриття інформації про складання консолідованої фінансової звітності у примітках до звітності. Відображення об'єднання підприємству фінансовій звітності. Загальні положення НП(С)БО 19 „ Об'єднання підприємств”. Особливості складання зведеної звітності міністерств і відомств.

Тема 8. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва.

Склад фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва. Структура і зміст фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. Відмінності структури і змісту балансу за формою №1-м від звичайного балансу. Відмінності структури і змісту звіту про фінансові результати за формою №2-м від звичайного звіту. Порядок формування даних для складання балансу за формою №1-м і звіту про фінансові результати за формою №2-м. Алгоритм визначення чистого прибутку (збитку) суб'єкта малого підприємництва.

Тема 9. Статистична і спеціальна звітність.

Склад статистичної звітності, правила та періодичність її подання. Статистична звітність щодо продукції, її зміст, джерела інформації і порядок подання. Статистична звітність щодо праці, її зміст, джерела інформації і порядок подання. Статистична звітність щодо фінансів підприємства, її зміст, джерела і порядок подання. Статистична звітність щодо зовнішньоторговельної діяльності підприємства, її зміст, джерела і порядок подання. Звітність про сплату Єдиного соціального внеску тощо.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	дист	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Основи побудови і загальні вимоги до звітності підприємства	12	2	2			8	12	1				11
Тема 2. Структура та порядок складання балансу	12	2	2			8	12	1				11
Тема 3. Звіт про фінансові результати	16	4	4			8	16	1				15
Підсумковий контроль за темами 1 -3	2		2									
Тема 4. Звіт про рух грошових коштів.	16	4	4			8	18	1				17
Тема 5. Звіт про власний капітал.	14	4	2			8	14	1				13
Тема 6. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах.	8	2	2			4	10	1				9
Тема 7. Зведена і консолідована фінансова звітність	10	2	2			6	10					10
Тема 8. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва.	8	2	2			4	8					8
Підсумковий контроль за темами 4-8	2		2									

Тема 9. Статистична і спеціальна звітність	12	2	-			10	12					12
Розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом	8					8	8					8
Усього годин	120	24	24			72	120	6				114

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<u>Основи побудови і загальні вимоги до звітності підприємства.</u> (семінарське заняття) <u>Питання:</u> 1. Сутність і види звітності підприємств. 2. Фінансові органи, що здійснюють державне регулювання звітності підприємств. 3. Мета, склад та елементи фінансової звітності. 4. Принципи підготовки фінансової звітності. 5. Якісні характеристики та вимоги до складання фінансової звітності.	2	
2	<u>Структура та порядок складання балансу.</u> (практичне заняття) 1. Обговорення теоретичних питань: - Призначення балансу та його структура. - Зміст і методика формування статей розділу I Балансу. - Особливості оцінки та відображення в балансі необоротних активів. - Особливості оцінки та відображення в балансі оборотних активів. 2. Складання балансу підприємства за умовними даними.	2	
3	<u>Звіт про фінансові результати.</u> (практичне заняття) <u>1. Обговорення теоретичних питань:</u> - Структура Звіту про фінансові результати та методика формування показників його першого розділу. - Призначення розділу II Звіту про фінансові результати та методика формування його показників. - Призначення розділу III Звіту про фінансові результати та методика формування його показників. 2. Складання Звіту (Ф№2) за умовними даними.	4	
	Підсумковий контроль за темами 1-3	2	-
4	<u>Звіт про рух грошових коштів</u> (практичне заняття) 1. Обговорення теоретичних питань: - Призначення Звіту про рух грошових коштів та його структура. - Методика визначення руху грошових коштів від операційної,	4	

	фінансової та інвестиційної діяльності. 2. Складання Звіту (Ф№3) за умовними даними.		
5	<u>Звіт про власний капітал</u> (практичне заняття) 1. Обговорення теоретичних питань: - Призначення Звіту про власний капітал та його структура. - Методика заповнення статей Звіту. 2. Складання Звіту (Ф№4) за умовними даними.	2	
6	<u>Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах</u> 1. Обговорення теоретичних питань: - Методика виправлення помилок у фінансових звітах згідно П(С)БО6 2. Розв'язання тестових завдань з теми № 6	2	
7	<u>Зведена і консолідована фінансова звітність</u> (семінарське заняття) 1.Обговорення теоретичних питань: - Загальні положення П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність». - Вимоги та методика складання консолідованої фінансової звітності. - Розкриття інформації про складання консолідованої фінансової звітності у примітках до звітності. - Загальні положення П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств». - Розкриття інформації про об'єднання підприємств у примітках до звітності 2. Розв'язання тестових завдань з теми № 7	2	-
8	<u>Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва.</u> 1.Обговорення теоретичних питань: - Призначення та структура фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. - Структура та зміст статей Балансу суб'єкта малого підприємництва. - Структура та зміст статей Звіту про фінансові результати суб'єкта малого підприємництва. 2. Складання фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва	2	-
Підсумковий контроль за темами 4-8		2	-
Усього годин		24	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Написання рефератів з питань теми «Основи побудови і загальні вимоги до звітності підприємства»	8	11
2	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Структура та порядок складання балансу»	8	11
3	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Звіт про фінансові результати»	8	15
4	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Звіт про	8	17

	рух грошових коштів»		
5	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Звіт про власний капітал»	8	13
6	Виконання тестових та практичних завдань до теми «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»	4	9
7	Написання рефератів з питань теми «Зведена і консолідована фінансова звітність».	6	10
8	Формування звітності малого підприємства	4	8
9	Самостійне вивчення матеріалу теми «Статистична і спеціальна звітність» та написання рефератів з питань теми	10	12
	Комплексна розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом	8	8
	Разом	72	114

6. Індивідуальні завдання

Комплексна розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом,

є складовою частиною у вивченні дисципліни “Фінансова та статистична звітність підприємства”, що повинна сприяти поглибленню знань та вмінь за кожною темою курсу.

Підготовка контрольної роботи передбачає наступні види діяльності:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- знайомство з законодавчими та нормативними документами, що регулюють організацію бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні;
- виконання завдань практичного характеру.

Розрахункова контрольна робота студентів з дисципліни “Фінансова та статистична звітність підприємства” забезпечена завданнями та методичними рекомендаціями, що сприяє удосконаленню знань та практичних навичок студентів спеціальності “Облік та оподаткування”.

Мета контрольної роботи:

- закріпити теоретичні знання студентів;
- виробити у студентів уміння використовувати нормативні акти, методичні рекомендації тощо для складання відповідних форм звітності;
- виробити у студентів навички критичної оцінки існуючої практики обліку і звітності.

Практичними матеріалами для індивідуальної роботи є дані підприємства, на якому студент працює, або проходив практику.

Для виконання контрольної роботи, поряд з опрацюванням джерел, потрібно ознайомитися з практикою організації обліку і звітності на підприємстві, по матеріалах якого готується робота.

Розрахункова контрольна робота виконується шляхом складання звітних форм:

- Ф № 1 — Баланс підприємства
- Ф № 2 — Звіт про фінансові результати
- Ф № 3 — Звіт про рух грошових коштів
- Ф № 4 — Звіт про власний капітал
- Ф № 5 — Примітки до фінансової річної звітності.

Наведені звітні форми складаються за матеріалами базового підприємства на підставі облікових даних будь-якого періоду (квартал, півріччя, 9 місяців чи рік).

Для підтвердження даних, наведених у звітних формах, до них обов'язково додається Витяг (виписка) з Головної книги підприємства або шахова оборотна відомість.

Обов'язковим додатком до роботи є Таблиця аналізу порівнянності показників типових форм річного фінансового звіту підприємства, яка складається за формою, наведеною в наказі МФУ (Додаток 1 - Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників форм річної фінансової звітності підприємства)

Студентам, які працюють, або проходили практику на малих підприємствах, дозволяється подати «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» у складі форм № 1-м, 2-м з обов'язковим поданням Витягу з Головної книги і таблиці аналізу порівнянності показників.

Виконані завдання контрольної роботи студент оформлює у вигляді звіту. В кінці звіту необхідно скласти перелік літератури, яка була використана під час його виконання.

Граничний термін подання контрольної роботи на кафедру статистики, обліку та аудиту – за тиждень до початку екзаменаційної сесії. Роботи, що надійдуть на кафедру пізніше встановленого терміну, не розглядаються і не оцінюються.

Звіти студентів мають бути перевірені викладачем кафедри у семиденний термін, і в разі недопущення їх до захисту, повернені студентам для доопрацювання. Під час сесії студенти обов'язково захищають свої розрахункові контрольні роботи в ході співбесіди з викладачем. Максимальна оцінка за контрольну роботу -10 балів.

Рецензування і зарахування контрольної роботи.

Контрольну роботу рецензує викладач кафедри та зараховує у разі:

- якщо воно виконане безпомилково, у повному обсязі, студент виявляє розуміння навчального матеріалу, правильно застосовує знання і уміння при його виконанні;
- якщо при виконанні завдання студент виявляє добре розуміння навчального матеріалу, правильно застосовує свої знання і уміння, але допустив незначні помилки в бухгалтерських документах, або недостатньо чітко зробив певні записи.

Контрольна робота не зараховується у разі значного порушення вимог виконання завдання, виконання завдання не в повному обсязі, при допущенні значних помилок при заповненні бухгалтерських документів та недостатньо чітко зробив певні записи.

За умови зарахування контрольної роботи студент може бути допущений до заліку (при дотриманні студентом відповідних вимог).

За консультацією з усіх питань, що виникають під час роботи над навчальним матеріалом, необхідно звертатися до викладача.

Не зараховане завдання повертається студенту для доопрацювання.

7. Методи навчання

Методи навчання, спрямовані на досягнення освітніх цілей:

- *лекції* (лектором викладається основний зміст програмного навчального матеріалу. Студент повинен конспектувати той матеріал, на якому головну увагу акцентує лектор);
- *практичні заняття* (реалізуються кількома навчальними завданнями: засвоєння теоретичного матеріалу лекційного курсу; практичні роботи; перевірка виконання самостійних завдань);
- *самостійна робота* (виконується студентами в час після прослуховування лекції, перед практичними заняттями чи проміжного контролю - вдома, у бібліотеках, комп'ютерних класах тощо). Самостійна робота є основним способом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів: списки рекомендованих джерел і літератури, питання для самоконтролю, тести, пакети контрольних завдань, електронні версії лекцій тощо.

8. Методи контролю

Оцінювання знань, умінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Фінансова та статистична звітність підприємства» передбачають лекційні, практичні й семінарські заняття, контрольні аудиторні роботи та виконання розрахункової контрольної роботи за навчальним планом.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- складання проміжного контролю знань (самостійних та тестових завдань);
- оцінювання виконання та захист розрахункової контрольної роботи, яка передбачена навчальним планом;

- складання заліку.

9. Схема нарахування балів

Структуру засобів контролю та розподіл балів із дисципліни “Фінансова та статистична звітність підприємства” наведено в табл. 5 та табл. 6

Таблиця 5 - Узагальнена схема нарахування балів (денна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота					РКР	Підсумковий контроль (залік) балів	Загальна сума балів
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3			
Теми № 1 -3		Теми № 4-8		Тема № 9			
Семінар	КР№1	КР№2		Реферат	Тестове завдання		
5	15	15		10	5	10	
20		15		15		10	40
							100

де КР№1 (КР№2) – поточна аудиторна контрольна робота за відповідними темами курсу;
РКР- розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, який включає виконання поточних (аудиторних) контрольних робіт, тестових завдань та рефератів за відповідними темами курсу та розрахункової індивідуальної контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Таблиця 6- Узагальнена схема нарахування балів (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота				РКР	Підсумковий контроль (залік) балів	Загальна сума балів
Розділ 1		Розділ 2	Розділ 3			
Теми № 1 -3		Теми № 4-8	Теми № 9			
КР№1		КР№2	Реферат			
20		20	5	5		
20		20	10		10	40
						100

де КР№1 (КР№2) – поточна аудиторна контрольна робота за відповідними темами курсу;
РКР- розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, який включає виконання поточних (аудиторних) контрольних робіт, тестових завдань та рефератів за відповідними темами курсу та розрахункової індивідуальної контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Критерії оцінювання знань для дисципліни «Фінансова та статистична звітність підприємства»

Порядок оцінювання знань студентів, розроблений: і впроваджений в навчальний процес у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна унормовує основні принципи організації поточного, підсумкового та семестрового контролю знань студентів з усіх видів робіт, що виконуються (теоретична підготовка, практична робота, контрольна аудиторна

робота, розрахункова підсумкова контрольна робота, тощо), а також методику переведення показників академічної успішності студентів ХНУ імені В.Н. Каразіна в національну шкалу.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Поточний контроль знань студентів

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- ♦ активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;

- ♦ відвідування занять;

- ♦ виконання індивідуального науково-дослідного завдання;

- ♦ складання проміжного контролю.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

- уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації й проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Проміжний контроль проводиться у вигляді опитування студентів з питань теми, тестових завдань, практичних робіт (рішення задач), контрольних робіт (теоретичні питання, тести, задача).

Оцінювання знань студентів здійснюється за принципами:

- 1) правильні відповіді на питання даної теми (семінар) – до 5 балів;
- 2) реферат – до 10 балів;
- 3) тестове завдання – до 5 балів;
- 4) контрольна робота - до 20 балів (теоретичне питання, тестові завдання, задача);
- 5) розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом – до 10 балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів за семестр виводиться з кількості набраних балів за поточний контроль (60%) та екзамену (40%).

До складання екзамену допускають студентів, що мають задовільну кількість балів зі складених тестів з основних навчальних елементів змістовних модулів, написання та захисту контрольної роботи та інших завдань, передбачених програмою дисципліни.

Екзамен здійснюють за екзаменаційними білетами, які містять 3 завдання (одне теоретичне питання, тести та одне практичне завдання). Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною «Фінансова та статистична звітність підприємства» (рис. 1).

Критерії оцінювання на екзамені:

Оцінювання знань студента проводиться за чотирьохрівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). За екзамен студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки «відмінно» (35-40 балів) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язано й обґрунтовано;
- навести вірне рішення задачі та тестів.

Додаток 19

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет економічний

Спеціальність Облік і оподаткування

Спеціалізація _____

Семестр 8

Форма навчання денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр

Навчальна дисципліна: Фінансова та статистична звітність підприємства

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 1 *

1. Теоретичне питання. Мета, склад та елементи фінансової звітності.

2. Тести: 1)...10)

3. Задача.

Затверджено на засіданні кафедри _____

протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____ (Нестеренко О.О.)

Екзаменатор _____ (Глушач Ю.С.)

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1 - 10; 2 - 14; 3 - 16

Рис.1. Структура екзаменаційного білету

2. Для одержання оцінки «добре» (25-34 балів) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал обґрунтовано й зв'язано;
- навести вірне рішення задачі;
- можливі помилки при відповіді на тести.

3. Для отримання оцінки «задовільно» (15-24 балів) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- можливі помилки при розв'язанні задачі та тестів.

4. Оцінку «незадовільно» (1-14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.

Кожне завдання екзамену оцінюється окремо, що зазначається в білетах. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».

Диференціація відповідей на екзаменаційний білет у максимальних балах проводиться за шкалою, що наведена у табл. 4.

Таблиця 4

№ питання	Максимальна кількість балів	Зміст відповіді
1	10	Глибокі знання навчального матеріалу
2(2.1.-2.10)	14	У логічній послідовності знайти відповідь на тестові завдання серед запропонованих варіантів
3	16	Розв'язання практичного завдання (складання форми звітності)

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами підсумкового екзамену).

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за чотирирівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за чотирирівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для <u>чотирирівневої шкали оцінювання</u>	для дворівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
80-89	добре	
70-79		
60-69	задовільно	
50-59		
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література Основна література

Нормативно-законодавча база:

1. Господарський кодекс України: від 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999р. №996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
3. Закон України «Про державну статистику» від 17 вересня 1992 року № 2614-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
4. Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 р. № 852-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
5. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
7. Інструкція по застосуванню «Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій»: Наказ МФУ від 30.11.1999 р. №291. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
8. Наказ Державного комітету статистики України «Про забезпечення функціонування системи електронної звітності в органах державної статистики»: від 8 липня 2010 року № 261 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
9. Наказ Державної податкової адміністрації України «Про впровадження електронних документів, електронного документообігу та електронного цифрового підпису в системі подання податкової звітності платниками податків» від 25.05.2004 р. № 297.
10. Наказ Держкомстату України «Про затвердження річних форм державної статистичної звітності щодо промислової діяльності підприємств і організацій»: від 26.07.99 № 269 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
11. Наказ Держкомстату України «Про затвердження поточних форм державної статистичної звітності щодо промислової діяльності підприємств і організацій»: від 26.07.99 № 270 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000р. № 39 і зареєстровано Міністерством юстиції України 15 березня 2000 р., № 161/4382 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Виправлення помилок і змін у фінансових звітах»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999р. № 137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

16. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 – № 879 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

17. Положення «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації»: Наказ Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26.01.2004 №49/121 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

18. Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>.

19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги»: від 29.12.10 р. № 1227 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

20. Наказ Міністерства фінансів України «Про примітки до річної фінансової звітності»: від 29.11.2000 р. №302 [зі змінами та доповненнями від 25.09.2009 № 1125] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

Навчальні посібники:

1.Алексеева А. В. Звітність підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Алексеева, А. П. Шаповалова, Г. В. Уманців; [Міністерство освіти і науки України; Київський національний торговельно-економічний університет]. – К., 2013. – 367 с.

2. Безверхий К. В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні: моногр. / К. В. Безверхий, Т. В. Бочуля. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 184 с.

3. Верига В.Г., Левченко З.М., Ватуля І.Д. Звітність підприємств.2-ге видання, доповнене і перероблене. Навчальний посібник-К.:Центр учбової літератури, 2008.-776 с.

4. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – Х.: Фактор, 2013. – 1072 с.

5. Голубнича Г. П. Звітність підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. П. Голубнича, Т. Г. Мельник. – К.: Київський університет, 2012. – 575 с 4. Голов С. Ф. Трансформація фінансової звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко, О. М. Кулага. – К.: ФПБАУ, 2013. – 268 с.

Допоміжна література:

1. Давидов Г.М. Шалімова Н.С. Звітність підприємств: Навчальний посібник для вузів -3-тє вид., випр.і доп.,-К.: Каравела, 2010.-61 с.

2. Звітність підприємства: підруч. / [М. І. Бондар, Ю. А. Верига, М. М. Орищенко та ін.]. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 570 с.

3. Звітність підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. А. Про данчук, Н. С. Прокошина, О. В. Гривцева та ін.; за ред. акад. НААН М. Я. Демяненка. – Чернівці, 2010. – 380 с.

4. Зоріна В. Н. Фінансова звітність підприємства: навч. посіб. / В. Н. Зоріна, Т. С. Осадча, Г. П. Зорін. – К.: ЦНЛ, 2010. – 298 с.

6. Крупельницька І. Г. Звітність підприємства: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 232 с.

7. Лень В. С. Звітність підприємства: підруч. / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – К.: Каравела, 2010. – 672 с.

8. Лень В. С. Звітність підприємства: задачі, питання для самоконтролю, завдання для самостійної роботи, контрольні тести: практ. для студ. вищ. навч. закл. екон. спец. / В. С. Лень, Я. В. Петраков. – К.: Каравела, 2010. – 176 с.

9. Озеран А. В. Статистична звітність / А. В. Озеран // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 8-9. – С. 94-118.

10. Озеран А. В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств: моногр. / А. В. Озеран. – К.: КНЕУ, 2015. – 471 с.

11. Пантелеєв В. П. Консолідація фінансової звітності: навч. посіб. / В. П. Пантелеєв, К. В. Безверхий. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2016. – 429 с. .

12. Трансформація фінансової звітності за міжнародними стандартами: навч. посіб. / С. О. Левицька, І. Б. Садовська, І. І. Бабіч та ін. – Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2013. – 410 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

<http://system-audit.com.ua/audit/zakon-ukrainy-o-bukhgalterskom-uchete-i-finansov-0>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили.

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі на платформі Google Meet, режим доступу: <https://meet.google.com/gvu-dpqn-nyn?authuser=0>

2. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

Тема І. Основи складання та загальні вимоги до звітності підприємств

1.1 Мета, склад та елементи фінансової звітності

Фінансова звітність – це основний вид звітності порівняно з іншими видами звітності (статистичної, податкової, спеціалізованої), які складають підприємства.

Загальні вимоги до фінансової звітності викладені в НП(С)БО-1, затвердженому наказом МФУ від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами).

Це положення встановлює:

- мету фінансової звітності;
- склад та елементи фінансової звітності;
- звітний період;
- якісні характеристики та принципи, якими слід користуватися під час складання фінансових звітів;
- вимоги до розкриття інформації в фінансових звітах.

Фінансова звітність визначена в П(С)БО-1 як звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства

Мета фінансової звітності – забезпечення широкого кола користувачів інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих економічних рішень.

Кожна категорія користувачів вивчає фінансову звітність для визначених цілей.

Користувачі	Інформаційні потреби
Інвестори та власники	<ul style="list-style-type: none">– придбання, продаж та володіння цінними паперами– участь у капіталі– оцінка якості керування– визначення суми дивідендів, що належать до розподілу
Керівництво підприємства	<ul style="list-style-type: none">– регулювання діяльності підприємства
Банки, постачальники, інші кредитори	<ul style="list-style-type: none">– забезпечення зобов'язань підприємства– оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, відсотків за ними та погашення кредиторської заборгованості
Замовники	<ul style="list-style-type: none">– оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання
Робітники підприємства	<ul style="list-style-type: none">– оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання перед робітниками та їх забезпечення
Органи державного управління	<ul style="list-style-type: none">– формування макроекономічних показників

Для прийняття економічних рішень користувачам фінансової звітності необхідна інформація про фінансовий стан, результати діяльності та зміни в фінансовому стані. Ці інформаційні потреби обумовили склад фінансової звітності.

Згідно НП(С)БО1 до складу фінансової звітності входять:

- Баланс (звіт про фінансовий стан);
- Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід);
- Звіт про рух грошових коштів;
- Звіт про власний капітал;
- Примітки до звітності;
- Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація по сегментах».

Інші звіти (звернення ради директорів до акціонерів, звіт керівництва компанії, звіт аудитора, і т.д.), які входять до звітності підприємства, не є фінансовою звітністю.

Склад фінансової звітності та її зміст згідно НП(С)БО-1 наведено в табл. 1:

Таблиця 1

Склад фінансової звітності

Склад фінансової звітності	Зміст
Баланс (звіт про фінансовий стан)	Інформація про наявність економічних ресурсів та зобов'язань, які контролюються підприємством на дату балансу. Розкриття фінансового стану підприємства.
Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)	Інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.
Звіт про рух грошових коштів	Інформація про рух грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
Звіт про власний капітал	Зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.
Примітки	Обрана підприємством облікова політика. Інформація, що не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова згідно НП(С)БУ1. Аналіз статей звітності, необхідної для забезпечення зрозумілості її тлумачення.

Вимогами до фінансових звітів є:

1) Підприємство заносить інформацію в ту чи іншу статтю відповідного звіту тільки тоді, коли:

- існує верогідність зростання або зменшення майбутніх економічних вигод, пов'язаних з цією статтею;
- оцінка статті має бути достовірно визначена.

При узгодженні цих питань керівництво підприємства приймає рішення про те, відображати конкретний показник діяльності в звітності або тільки розкрити його в Примітках до звітності.

Так, нараховуючи штрафи, пені у складі розрахунків з іншими дебіторами нема потреби чекати підтвердження боржника або арбітражного суду (чи іншого органу управління), бо на одержання відповідної суми підприємство має право згідно законодавству (або безпосередньо за договором поставки або підряду).

Другий критерій допомагає визначитись з тим, чи будуть результати господарської операції відображені в фінансових звітах, чи тільки в примітках до них (йдеться тільки про суттєву інформацію).

Наприклад, підприємство придбало матеріали для виробничого використання, тобто для виробництва та реалізації продукції з надією отримати майбутні економічні вигоди.

Їх вартість визначена в договорі на поставку і в документах на оплату, тому такі активи будуть відображені в балансі.

Якщо в кінці звітного періоду підприємство відмовиться від подальшого випуску продукції як не конкурентоспроможної і не зможе використати або продати матеріали для її виробництва, то такі запаси слід виключити зі складу активів і визнати у складі витрат звітного періоду (збитку) – елементу Звіту про фінансові результати, тому що ніяких економічних вигод від наявності таких матеріалів підприємство не отримає.

Баланс складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Місячна або квартальна звітність охоплює конкретний період і складається наростаючим підсумком з початку року.

Квартальна звітність включає дві форми: Баланс (звіт про фінансовий стан) (Форма № 1) та Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (Форма № 2).

Річна звітність складається з форм: Баланс (звіт про фінансовий стан) (Ф № 1), Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (Ф № 2), Звіт про рух грошових коштів (Ф № 3), Звіт про власний капітал (Ф № 4), Примітки до звітності (Ф № 5), «Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація по сегментах» (Ф № 6).

Відповідно до ст.2 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 і п. 1 Постанови КМУ від 28.02 2000 р. № 419 «Порядок подання фінансової звітності», фінансову звітність складають :

— всі юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми господарювання і форми власності;

— представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Фінансову звітність за МСФО, відповідно до ст.12 Закону №996 (редакція від 16.10.12 №5463-VI), зобов'язані складати:

- підприємства, що становлять суспільний інтерес;
- публічні акціонерні товариства;
- суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях,
- підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається КМУ (банки, страховники, кредитні союзи та інші підприємства, що надають фінансові послуги, крім страхування та пенсійного забезпечення; підприємства, що здійснюють діяльність з недержавного пенсійного забезпечення);

Ті підприємства, які застосовують для ведення обліку міжнародні стандарти по самостійному рішення, також зобов'язані складати фінансову звітність по МСФО.

Всі інші юридичні особи складають фінансову звітність відповідно до національних П(С)БО.

Суб'єкти господарювання, що мають дочірні підприємства, а також об'єднання підприємств, крім власних фінансових звітів, складають і надають відповідно *консолідовану і зведену фінансову звітність*, що містить інформацію по всіх підприємствах у складі об'єднань.

Для суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності П(С)БУ 25 встановлює *скорочену фінансову звітність*. *Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва* мають право складати: суб'єкти мікропідприємництва; юридичні особи, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат відповідно до податкового законодавства.

Таким чином, склад фінансової звітності залежить від того, чи відноситься підприємство до суб'єктів великого, середнього, малого або мікропідприємництва. Критерії віднесення підприємств до різних суб'єктів підприємництва відповідно до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996 (зі змінами від 5.10.2017р. №2164-VIII), представлені в *Додатку А*.

Річну фінансову звітність підприємства зобов'язані надавати (відповідно до ст. 14 Закону № 996 і п. 2 Порядку № 419):

- органам, до сфери управління яких вони відносяться;
- трудовим колективам на їх вимогу;
- власникам (засновникам) згідно засновницьким документам;
- органам виконавчої влади і іншим користувачам відповідно до законодавства (органам державної статистики).
- органам ДФСУ разом з декларацією з податку на прибуток (для підприємств — платників податку на прибуток).

- юридичним та фізичним особам за запитом і у порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації», надаються копії фінансової звітності.

Суб'єкти господарювання, які зобов'язані оприлюднювати свою фінансову звітність:

- акціонерні товариства;
- підприємства — емітенти цінних паперів (іпотечних облігацій, іпотечних сертифікатів, облігацій підприємств і сертифікатів фондів операцій з нерухомістю);
- професійні учасники фондового ринку, банки, страховики та інші фінансові установи.
- державні і комунальні унітарні підприємства (за останні три роки);
- господарські товариства, в статутному капіталі яких більше 50 % акцій (часток) належать державі або територіальній громаді;
- господарські товариства, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарським товариствам, частка держави або територіальної громади в яких складає 100 %.

Оприлюднюється річна фінансова звітність шляхом розміщення на власній веб-сторінці (на офіційному веб-сайті відповідного суб'єкта управління об'єктами державної або комунальної власності) або публікації в періодичних або неперіодичних виданнях. Якщо річна фінансова звітність (у тому числі

консолідована) підлягає обов'язковому аудиту, аудиторський висновок публікується разом із звітністю.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-ХІІ обов'язкова аудиторська перевірка річної фінансової звітності товариств з річним господарським оборотом менш як двісті п'ятдесят неоподатковуваних мінімумів проводиться один раз на три роки.

Термін оприлюднення фінансової звітності залежно від виду підприємства

(ст.14 Закону України №966)

Види підприємств	Терміни оприлюднення
-підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів); - публічні акціонерні товариства; - суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку; - суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях; -головні розпорядники бюджетних коштів	до 30 квітня року, що настає за звітним періодом
-великі підприємства, що не є емітентами цінних паперів; - середні підприємства - фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств	до 1 червня року, що настає за звітним
-підприємства, що ліквідуються	протягом 45 днів після затвердження ліквідаційного балансу

Відповідність за зміст фінансових звітів несуть особи, які їх підписали (керівник та головний бухгалтер).

Згідно ст. 12 НП(С)БО 1 звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік.

Але для новостворених та підприємств, які ліквідуються він інший:

- для новостворених підприємств перший звітний період може бути менше 12 місяців, але не може бути більш ніж 15 місяців (НП(С)БО 1, п. 8)
- для підприємств, які ліквідуються, звітним періодом є період з 01.01 до моменту прийняття рішення про ліквідацію. В цьому випадку ліквідаційна комісія складає ліквідаційний баланс і в випадках, передбачених законами, публікую його протягом 45 днів.

В фінансовій звітності повинна бути визначена валюта, в якій відображуються елементи звітності, та одиниці її виміру.

Ці вимоги до фінансової звітності стосуються підприємств, організацій та інших юридичних осіб всіх форм власності (крім банків та бюджетних установ), а також консолідованої звітності.

Вимоги до складання консолідованої звітності розкриваються в П(С)БО-20 та використовуються групою підприємств, організацій та інших юридичних осіб, які є дочірніми та материнськими компаніями.

Фінансові звіти відображують фінансові результати операцій та інших випадків, об'єднуючи їх в основні групи за економічними характеристиками.

Визначають 5 груп елементів фінансових звітів (табл. 2)

Таблиця 2

Групи елементів фінансових звітів та їх визначення

Назва звіту	Групи елементів звітів	Визначення
Баланс	Активи	Ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, від яких очікується надходження майбутніх економічних вигод до підприємства
	Зобов'язання	Заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди
	Власний капітал	Частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань
Звіт про фінансові результати	Доходи	Збільшення економічних вигод у вигляді надходжень активів або зменшення зобов'язань, що призводять до збільшення власного капіталу (крім збільшення власного капіталу за рахунок вкладів власників)
	Витрати	Зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу (за виключенням зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)

Кожна стаття повинна розглядатися не з точки зору юридичної форми, а з точки зору економічної суттєвості (принцип переваги суттєвості над формою).

Активи можуть мати фізичну форму (основні засоби, незавершене виробництво) або не мати її (НМА), але обов'язково повинні контролюватися підприємством та приносити економічну вигоду. Право власності не є першочерговим при визначенні суттєвості активу (наприклад, активи, що отримуються у фінансову оренду, вже відображують в балансі у складі активів підприємства, хоча на них немає поки що юридичного права власності).

Зобов'язання можуть бути юридично обов'язковими (сума за товари, роботи, послуги) або виникати у ході нормальної ділової практики підтримки добрих стосунків (наприклад, готовність виправити несправність своєї продукції після завершення гарантійного строку).

Відрізняють поточні та довгострокові зобов'язання.

Врегулювання поточного зобов'язання може відбуватися шляхом:

- виплати грошових коштів;
- передання інших активів;
- заміни одного зобов'язання іншим;
- переведення зобов'язання в капітал (облігацій в акції);
- відмови або втратою кредитором своїх прав.

До складу власного капіталу (ВК) відносять засоби, внесені акціонерами, нерозподілений прибуток, резерви, що забезпечують підтримку капіталу (переоцінка).

В поняття доходу включають не тільки виручку, що виникла в ході звичайної діяльності, в тому числі продажу, але й роялті, відсотки, дивіденди, орендну плату, інші доходи.

В поняття витрат включають збитки та витрати, що виникли в ході звичайної діяльності (собівартість продажу, заробітну плату, амортизацію). Збитки – це інші статті, що підпадають під визначення витрат: збитки від стихійного лиха, від реалізації основних засобів, позареалізаційні збитки (курсові різниці).

1.2 Якісні характеристики та принципи підготовки фінансової звітності

НП(С)БО 1 визначає чотири якісні характеристики фінансової звітності (табл.3)

Таблиця 3

Якісні характеристики фінансової звітності

Назва характеристики	Визначення	Пояснення
Дохідливість	Інформація, що міститься у фінансових звітах, повинна бути дохідлива і зрозуміла її користувачам за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації.	Наявність необхідних реквізитів, які дозволяють ідентифікувати підприємство, звітний період, одиниці виміру та інше, а також наявність приміток до фінансової звітності, що робить звітність більш дохідливою
Доречність	Фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені у минулому	Структура фінансових звітів враховує інформацію для ретроспективного та перспективного аналізу діяльності підприємства, наприклад, розподіл статей балансу на оборотні та необоротні передбачає використання їх для розрахунків ліквідності та платоспроможності. Суттєвість проявляється в групуванні статей: кожна суттєва стаття розкривається окремо, а не суттєві можуть бути об'єднані, виходячи з їх економічного змісту (наприклад, стаття „Грошові кошти та їх еквіваленти”). Фінансова звітність повинна бути підготовлена та надана до визначених строків.
Достовірність (правдивість)	Фінансова звітність не повинна містити помилок та перекозень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності	Це не помилки пов'язані з порушенням податкового законодавства, а ті, що пов'язані з оцінкою та відображенням статей в звітах згідно НП(С)БО. Керівництво підприємств іноді зацікавлено в наданні інформації, яка б значно завищила їх економічний потенціал та фінансові результати. Уникнути таких помилок допомагає аудит, а правила їх виправлення наведені в НП(С)БО 6.

Назва характеристики	Визначення	Пояснення
Зіставність (сумісність) показників	Повинна надавати можливість користувачам порівнювати фінансові звіти підприємства за різні періоди або фінансові звіти різних підприємств	Передумовою зіставності є наведення відповідної інформації попереднього періоду та розкриття інформації про облікову політику та її зміни в примітках до звітності

Принципи підготовки фінансової звітності

Для досягнення якісних характеристик інформації, яка міститься в фінансових звітах, під час її формування дотримуються ряду принципів:

– принцип автономності підприємства – кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від своїх власників – фізичних осіб. Таким чином, особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства

– принцип безперервності діяльності підприємства полягає в тому, що підприємство не має ні наміру, ані потреби ліквідуватися або суттєво зменшувати масштаби своєї діяльності і залишатиметься таким у подальшому (принаймні протягом наступного звітного періоду).

На цій концепції базується практика оцінки активів за первісною (історичною) вартістю, ділення їх на оборотні та необоротні, а зобов'язань – на поточні та довгострокові. Коли б підприємство збиралось ліквідуватися, а не існувати далі, то активи підлягали б переоцінці та показувались у звітності за ринковою вартістю їх реалізації, тому що підприємству необхідно продати всі активи та розплатитися з боргами. В іншому випадку така звітність вводить в оману кредиторів підприємства

– принцип повного висвітлення полягає в тому, що фінансова звітність повинна вміщати всю інформацію про поточні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, які можуть вплинути на рішення користувачів. Наприклад, в звітах наводиться вся інформація про майно підприємства, його зобов'язаннях та капіталі: в балансі стаття НМА наводиться за первісною, залишковою вартістю і дається сума зносу; в примітках до фінансової звітності дається додаткова інформація, яка не знайшла відображення у фінансових звітах, але важлива для користувачів (майно, що знаходиться у довгостроковій оренді; методи амортизації основних засобів та НМА, що застосовує підприємство)

– принцип послідовності – постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених НП(С)БО, МСФЗ, НП(С)БО у державному секторі, і повинна бути обґрунтована та розкрита у примітках до фінансової звітності.

Змінити обрану облікову політику можливо, якщо відбуваються зміни в статутних вимогах, при зміні в НП(С)БО або в МСФЗ та якщо нові положення в обліковій політиці забезпечать більш достовірне відображення операцій у фінансовій звітності. При внесенні змін в облікову політику треба вказати у примітках до фінансових звітів (у розділі „Облікова політика”) причини та сутність цих змін та суму корегування нерозподіленого прибутку за звітний період або обґрунтування неможливості її визначення

– принцип нарахування та відповідності доходів та витрат. Цей принцип складається з двох складових: принципу нарахування та принципу відповідності.

Згідно принципу *нарахування*, доходи та витрати відображуються в бухгалтерському обліку та звітності в момент їх виникнення (нарахування), незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.

Згідно принципу *відповідності*, для визначення фінансового результату звітного періоду треба порівняти доходи звітного періоду з витратами, які були понесені для отримання цих доходів. Для реалізації цього принципу при складанні фінансової звітності здійснюються регулюючі та заключні записи, що дає можливість визначити доходи та витрати за звітний період.

Розглянемо на прикладі реалізацію цього принципу.

Є дані про доходи та витрати за трьома договорами на виробництво продукції по підприємству.

	<i>Витрати</i>	<i>Доходи</i>
<i>Договір 1</i>	960	1 200
<i>Договір 2</i>	400	580
<i>Договір 3</i>	500	– (тобто витрати понесені, але реалізація не відбулася, тому доход не визнано)
<i>Всього за звітний період</i>	1 860	1 780

Для визначення фінансового результату треба врахувати:

$$\begin{array}{rcccl} \text{Доходи звітного} & & \text{Витрати звітного} & & \\ \text{періоду за} & - & \text{періоду за} & & \\ \text{договорами 1 та 2} & & \text{договорами 1 та 2} & = & \text{Прибуток звітного} \\ & & & & \text{періоду} \end{array}$$

$$(1\,200 + 580) - (960 + 400) = (1\,780 - 1\,360) = 420 \text{ грн.}$$

Якби не було примінено принцип відповідності, то фінансовим результатом звітного періоду було б визнано збиток: $1\,780 - 1\,860 = -80$ грн.

– принцип обачності – застосування в бухгалтерському обліку таких методів оцінки, що дають змогу уникнути заниження оцінки зобов'язань та витрат та завищення оцінки активів та доходів підприємства.

Так, якщо є верогідність того, що дійсна вартість майна нижче вартості, що відображена в бухгалтерському обліку, необхідно провести уцінку майна.

Одночасно необхідно врахувати всі реальні та потенціальні зобов'язання. Наприклад, сформувати гарантійний резерв та відобразити його у складі зобов'язань, а доходи від реалізації зменшити на відсоток витрат на гарантійний ремонт.

На цьому принципі базується й оцінка в балансі дебіторської заборгованості покупців за товари (роботи, послуги) (тобто, сума дебіторської заборгованості

включається в підсумок балансу не за первісною вартістю, а за чистою вартістю реалізації, отриманою з урахуванням резерву сумнівних боргів).

– принцип переваги економічного змісту господарських операцій над їх юридичною формою, згідно якого операції обліковуються згідно їх економічного змісту (суті), а не тільки виходячи з їх юридичної форми.

Наприклад, передача активу в фінансову оренду не означає переходу власності на нього від орендодавця до орендаря. Але на практиці цей актив зараховується на баланс підприємства, оскільки до нього переходять дійсно всі вигоди та ризики від використання активу.

Або вексель - за формою це цінні папери, а сутність операції може бути різною: відстрочка платежу, фінансові вкладення, розрахункова операція, що, відповідно, по-різному буде відображено на рахунках бухгалтерського обліку.

– принцип історичної вартості, згідно якого пріоритетною є оцінка активів підприємства виходячи з витрат на їх виробництво або придбання

Так, до історичної собівартості придбання відносять:

- вартість придбання за вирахуванням торгових знижок;
- мито та податки (крім відшкодованих);
- витрати на транспортування, розвантаження, зберігання.

До історичної собівартості виготовлення (виробництва) відносять:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- виробничі накладні витрати.

Тобто, до історичної собівартості не входять адміністративні витрати та витрати на збут. Вони покриваються за рахунок прибутку.

– принцип єдиного грошового вимірника, який передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиному грошовому вимірнику

– принцип періодичності припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу (звітні періоди) з метою складання фінансової звітності.

За НП(С)БО1 звітний період складає календарний рік. Проте для новоствореного підприємства або для підприємства, яке ліквідується, тривалість звітного періоду може бути іншою:

- для новоствореного підприємства – менше 12 місяців, але не більше 15 місяців;
- для підприємства, яке ліквідується, – з початку звітного року до дати прийняття рішення про ліквідацію.

ТЕМА 2 БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)

2.1. Призначення балансу та його структура

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (Форма № 1) – головна форма фінансової звітності.

Баланс (звіт про фінансовий стан) відповідно до п. 3 р. I НП(С)БО1— це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання та власний капітал.

В НП(С)БУ1 визначено зміст, форму балансу та загальні вимоги до розкриття його статей.

Норми цього положення використовують до балансів підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності, крім банків та бюджетних установ.

Малі підприємства, мікропідприємства, юрособи — платники єдиного податку 3 групи та неприбуткові організації можуть використовувати скорочені форми (табл.8) згідно до П(С)БО25 «Спрощена фінансова звітність» або ж загальні форми з НП(С)БО1(табл.7).

Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.

В міжнародній практиці датою балансу є дата закінчення фінансового року, яка може не співпадати з календарною. В Україні традиційно календарний рік залишається звітним періодом для складання фінансової звітності, але передбачено складання балансу підприємства станом *на кінець останнього дня звітного періоду* (місяця, кварталу, року).

Як одна з форм звітності, баланс включає заголовок, розділи та статті:

У заголовку наводиться така інформація:

- назва підприємства, його організаційно-правова форма та місце знаходження;
- назва звіту;
- дата, за станом на яку складено звіт;
- валюта, в якій складено звіт та рівень її точності (до 1 тис. грн., для малих підприємств - до 0,1 тис. грн.);
- коди, передбачені діючим законодавством.

Баланс побудовано за принципом „Баланс – нетто”, суть якого полягає в тому, що в підсумок балансу включаються перелічені статті за вирахуванням регулюючих. Наприклад, основні засоби та НМА включаються в підсумок за залишковою вартістю; дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги) – за вирахуванням резерву сумнівних боргів; запаси – за вирахуванням нестач, уцінок, отриманих при придбанні скидок; власний капітал – у фактично вкладеній сумі (що знаходиться в обігу) за вирахуванням непокритих збитків.

Баланс дає інформацію про наявність у підприємства ресурсів та прийнятих зобов'язань. Ресурси (активи) забезпечуються зобов'язаннями та капіталом власників.

$$\text{Активи} = \text{Власному капіталу} + \text{Зобов'язання}$$

Звідси

$$\text{Власний капітал} = \text{Активи} - \text{Зобов'язання}$$

Таким чином, власний капітал визначається як доля власників в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Надане співвідношення є основним балансовим рівнянням.

Статті активу балансу розміщені за принципом зростання ліквідності та об'єднані в 3 розділи:

I Необоротні активи

II Оборотні активи

III Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття

Статті пасиву балансу об'єднані в 4 розділи:

I Власний капітал

II Довгострокові зобов'язання та забезпечення

III Поточні зобов'язання та забезпечення

IV Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття

Особливістю групування статей в розділи є взаємозв'язок Балансу та Плану рахунків бухгалтерського обліку. Залишки за рахунками класу 1–3 формують статті Активу Балансу, а залишки за рахунками класу 4–6 формують статті Пасиву Балансу.

Розглянемо зміст статей Активу Балансу.

Перший розділ „Необоротні активи” формують такі статті:

- Нематеріальні активи
- Незавершені капітальні інвестиції
- Основні засоби
- Інвестиційна нерухомість
- Довгострокові біологічні активи
- Довгострокові фінансові інвестиції
- Довгострокова дебіторська заборгованість
- Відстрочені податкові активи
- Інші необоротні активи

Методологічні засади формування в фінансовій звітності інформації про певні види активів, зобов'язань та капіталу визначені у відповідних НП(С)БО та у Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності (Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433).

2.2. Особливості оцінки та відображення у балансі активів підприємства

Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними.

Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

У складі необоротних активів: нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції, основні засоби, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторську заборгованість, відстрочені податкові активи, інші необоротні активи.

Нематеріальні активи

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи (далі НМА) та розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначає П(С)БО-8. Його структура представлена в табл. 4.

Таблиця 4

Структура П(С)БО-8 "Нематеріальні активи"

Розділ	Назва розділу	Пункти
I	Загальне положення	1-5
II	Визнання і оцінка НМА	6-18
III	Переоцінка НМА	19-24
IV	Амортизація НМА	25-31
V	Зменшення корисності НМА	32-33
VI	Вибуття НМА	34-35
VII	Розкриття інформації щодо НМА у примітках до фінансових звітів	36-37

Згідно з П(С)БО-8:

Нематеріальний актив – нематеріальний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований.

Придбаний або отриманий нематеріальний актив *визнається*, якщо існує імовірність одержання суб'єктом господарювання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена

Бухгалтерський облік НМА ведеться щодо кожного об'єкта за групами:

- права користування природними ресурсами;
- права користування майном;
- права на знаки для товарів;
- права на об'єкти промислової власності;
- авторські та суміжні з ними права;
- інші НМА.

Первісна оцінка НМА здійснюється за собівартістю їх придбання чи створення. Порядок визначення первісної вартості НМА в залежності від способу надходження його на підприємство наведений в табл.5.

Нарахування амортизації НМА здійснюється протягом строку їх корисного використання, який встановлюється підприємством. НМА з невизначеним строком корисного використання амортизації не підлягають. Підприємство може застосовувати для нарахування амортизації строки їх корисного використання, встановлені податковим законодавством (не менше 2, але не більше 10 років).

Метод нарахування амортизації НМА обирається підприємством самостійно, виходячи з умов отримання майбутніх економічних вигод. Якщо такі умови визначити неможливо, то амортизація нараховується із застосуванням прямолінійного методу.

Таблиця 5

Порядок визначення первісної вартості НМА

№ п/п	Спосіб надходження НМА на підприємство	Складові та порядок створення первісної вартості НМА
1.	Придбання НМА	Ціна придбання, мито, непрямі податки, які не підлягають поверненню, та інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням і доведенням до стану придатності до експлуатації
2.	Створення НМА	Прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати, пов'язані зі створенням цього активу і приведення його до стану, придатного для використання за призначенням
3.	Придбання НМА через обмін на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого НМА, або справедлива вартість переданого НМА, якщо вона менша
4.	Обмін НМА на неподібний НМА	Справедлива вартість НМА, збільшена (зменшена) на суму грошових коштів або їх еквівалентів, яку було виплачено (отримано) в результаті обміну
5.	Внесення НМА до статутного капіталу	Справедлива вартість отриманих НМА
6.	Постановка НМА на баланс при об'єднанні підприємств	
7.	Безплатне отримання НМА	

Основні засоби

Методологія обліку основних засобів і порядок розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначається П(С)БО 7 "Основні засоби".

Основні засоби – це матеріальні активи, які:

- утримуються підприємством для використання у виробництві, або постачанні товарів та надання послуг, для здачі в оренду іншим особам, або для адміністративних цілей;
- будуть використовуватися, як очікується, протягом більше одного періоду (більше 12 місяців з дати балансу).

Об'єкт основних засобів визначається як актив тоді, коли існує ймовірність того, що підприємство буде отримувати в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням активу, та його оцінка може бути достовірно визначена.

Первісна оцінка об'єкта основних засобів здійснюється за його собівартістю.

Компоненти собівартості:

- ціна придбання за виключенням знижок;
- мито;
- інші податки, що не відшкодовуються підприємству;
- витрати, пов'язані з приведенням активу в робочий стан.

Собівартість активу, створеного власними силами, визначається як сума прямих та накладних витрат. В цьому випадку собівартість не повинна перевищувати ринкової вартості аналогічного активу.

Амортизація основних засобів

В процесі використання об'єктів основних засобів економічні вигоди споживаються підприємством. Це споживання зменшує балансову вартість основних засобів, що відображається шляхом нарахування амортизації.

Згідно з П(С)БО 7 "Основні засоби":

- *амортизація* – систематичний розподіл вартості активу, яка амортизується, протягом строку корисної експлуатації активу;
- *сума, що амортизується* - собівартість активу або інша сума, яка замінює собівартість у фінансовій звітності, мінус його ліквідаційна вартість;
- *ліквідаційна вартість* – чиста сума, яку підприємство передбачає отримати в кінці строку корисної експлуатації активу після вирахування витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією);
- *строк корисної експлуатації* - це очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи використовуватимуться підприємством або з їх використанням буде виготовлений (виконаний) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Методи нарахування амортизації основних засобів

Згідно з П(С)БО7 "Основні засоби" вибір методів амортизації основних засобів підприємство здійснює самостійно, застосовуючи до кожного об'єкту (чи групи однорідних об'єктів) основних засобів відповідний метод нарахування амортизації.

Обрані методи амортизації є елементами облікової політики підприємства.

Найчастіше вживані методи амортизації:

- суми одиниць продукції (виробничий);
- прямолінійного списання;
- зменшення залишкової вартості.

Незавершені капітальні інвестиції

У складі «Незавершені капітальні інвестиції» (рядок 1005) відображається вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів, виготовлення, створення, вирощування, придбання об'єктів основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу).

Довгострокові фінансові інвестиції

Фінансові інвестиції – це активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку за рахунок відсотків, дивідендів, тощо, зростання вартості капіталу або отримання інших вигод для інвестора.

Згідно з П(С)БО12 "Фінансові інвестиції" довгострокові інвестиції класифікують на ті, що обліковуються за методом участі в капіталі, і на інші фінансові інвестиції.

Довгострокові фінансові інвестиції (далі ДФІ) обліковуються та оцінюються за ступенем впливу інвестора на підприємство, акції якого придбані (або за методом участі в капіталі, або за меншою з двох оцінок).

Якщо інвестор впливає, але не здійснює контроль над діяльністю компанії, яку інвестує, в якій володіє від 20% до 50% її власності (дочірні, сумісні та асоційовані підприємства), то маємо справу з інвестиціями, що оцінюються **за методом участі в капіталі**, згідно якому первісно інвестиції включаються до балансу за фактичною собівартістю, а пізніше зростають на долю інвестора в чистому прибутку компанії, що інвестується, або зменшуються на долю збитку.

Собівартість фінансових інвестицій включає: ціну придбання, комісійні винагороди, мито, податки, що не відшкодовуються підприємству, банківські збори, інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням інвестицій.

Всі інші ДФІ (тобто, ДФІ, інвестор яких не має суттєвого впливу на підприємство, акції якого придбані) відображаються в балансі **за меншою з двох оцінок** – або за фактичною собівартістю, або за вартістю реалізації.

Відстрочені податкові активи

У статті "Відстрочені податкові активи" відображається сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних звітних періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки.

Дебіторська заборгованість

Дебіторська заборгованість відображається в різних розділах активу балансу.

У розділі I "Необоротні активи" за статтею "Довгострокова дебіторська заборгованість" (рядок 1040).

У розділі II "Оборотні активи" за статтями "Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги" (рядок 1125), "Дебіторська заборгованість за розрахунками" (рядки 1130, 1135, 1136), "Інша поточна дебіторська заборгованість" (рядок 1155).

У балансі відображається чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги яка визначається як різниця між первісною вартістю дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (рах. 36) і резервом сумнівних боргів (рах.38):

$$\begin{array}{l} \text{Чиста реалізаційна} \\ \text{вартість дебіторської} \\ \text{заборгованості за} \\ \text{товари, роботи, послуги} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Первісна вартість} \\ \text{дебіторської} \\ \text{заборгованості за} \\ \text{товари, роботи, послуги} \end{array} - \begin{array}{l} \text{Резерв} \\ \text{сумнівних} \\ \text{боргів} \end{array}$$

П(С)БО10 (п.11) передбачено виключення безнадійної заборгованості з активів з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів.

Безнадійна заборгованість, що виникла в минулих періодах, відноситься на витрати минулого періоду, а та, що виникла в поточному періоді, - на витрати звітного періоду. Безнадійна заборгованість списується з балансу з відображенням витрат у складі інших операційних витрат (рядок 2180 ф. 2).

Підприємства можуть мати сумнівну дебіторську заборгованість, що потребує розрахунку резерву сумнівних боргів.

В основі розрахунку – коефіцієнт сумнівності. Коефіцієнт сумнівності встановлюється, виходячи з фактичної безнадійної заборгованості за попередній звітний період.

Витрати майбутніх періодів

У складі витрат майбутніх періодів (рядок 1170) відображуються витрати, що мали місце протягом поточного або попереднього звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів.

Прикладом таких витрат може бути наперед сплачені орендні платежі, страховка, рекламні послуги, передплата періодичних видань, витрати пов'язані з проведенням різних видів ремонтів та іншими заходами щодо обслуговування об'єкту основних засобів.

2.3. Особливості оцінки та відображення в балансі пасивів підприємства

Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Структура власного капіталу представлена в таблиці, яка є витягом з форми "Звіту про власний капітал".

Власний капітал	Код рядка
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400
Капітал в дооцінках	1405
Додатковий капітал	1410
Резервний капітал	1415
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420
Неоплачений капітал	1425
Вилучений капітал	1430
Всього за розділом	1495

У статті „Зареєстрований капітал” (залишок по рах.40) відображується сума зареєстрованого в установчих документах статутного або пайового капіталу.

Якщо він не внесений повністю, то за статтею „Неоплачений капітал” зі знаком „мінус” відображується заборгованість засновників по формуванню статутного капіталу, як залишок по дебету рах. 46 „Неоплачений капітал”.

Зі знаком „-” відображується вилучений капітал (рах. 45) – вартість викуплених акцій власної емісії.

Все це призводить до того, що в валюту Балансу включаються суми дійсно внесеного статутного капіталу.

Суми, що в балансі вираховуються, відображаються в дужках „()”. Вираховується при визначенні суми І^{го} розділу сума за статтею „Непокритий збиток” (рах. 442).

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Зобов'язання виникає тільки тоді, коли актив отримано, або коли підприємство укладає угоду придбати актив.

Погашення зобов'язання може здійснюватися:

- сплатою грошових коштів;
- передаванням інших активів;
- наданням послуг;
- заміною даного зобов'язання іншим;
- перетворення зобов'язання на капітал.

Зобов'язання можуть бути монетарними і немонетарними.

Монетарні зобов'язання погашаються грошовими коштами, немонетарні – товарами, роботами, послугами.

Оцінка зобов'язань

Для визначення балансової вартості зобов'язань використовують такі види оцінок:

- історична собівартість;
- поточна собівартість;
- вартість розрахунку (платежу);
- теперішня вартість.

Історична собівартість зобов'язання – сума надходжень, отриманих в обмін на зобов'язання, суми грошових коштів чи їх еквівалентів, що як очікується, будуть сплачені з метою погашення зобов'язання під час звичайної діяльності підприємства.

Поточна вартість зобов'язання – недисконтована сума грошових коштів чи їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язання на поточний момент.

Вартість погашення – недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, що як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язань під час звичайної господарської діяльності підприємства.

Теперішня вартість – теперішня (дисконтована) вартість майбутніх чистих впливів грошових коштів, які, як очікується, будуть необхідні для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності підприємства.

Класифікація зобов'язань

В балансі виділяються такі види зобов'язань:

- а) довгострокові зобов'язання;

б) поточні зобов'язання;

в) зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття

Поточні зобов'язання (рядки 1600-1695):

- заборгованість по розрахунках з бюджетом по податках та інших платежах;
- кредиторська заборгованість постачальникам і підрядчикам за отримані від них товари, роботи, послуги;
- заборгованість з оплати праці;
- заборгованість зі страхування;
- авансові платежі замовників;
- короткострокові кредити банку;
- нараховані до сплати дивіденди, відсотки
- тощо.

Термін погашення поточних зобов'язань – операційний цикл підприємства або 12 місяців, починаючи з дати балансу.

До складу **довгострокових зобов'язань** відносять (рядки 1500 – 1515):

- довгострокові кредити банків;
- інші довгострокові фінансові зобов'язання;
- відстрочені податкові зобов'язання.

Бухгалтерський облік їх ведеться на рахунках класу 5. В балансі вони відображаються за їх теперішньою вартістю, що визначається згідно П(С)БО 11.

Прикладом інших довгострокових зобов'язань можуть бути: зобов'язання за довгостроковими облігаціями; зобов'язання за облігаціями, що випущені за номінальною вартістю та облігаціями, випущеними зі знижкою (дисконтом).

У складі **довгострокових та поточних забезпечень** (рядки 1520, 1660) відображаються витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо, величина яких на дату складання балансу може бути визначена тільки шляхом прогнозних оцінок, а також залишки коштів цільового фінансування і цільових надходжень, які отримані з бюджету та інших джерел.

Доходи майбутніх періодів – рядок 1665 у II розділі пасиву балансу-включаються суми доходів, нараховані протягом поточного або попередніх звітних періодів, які будуть визнані у наступних звітних періодах, бухгалтерський облік яких ведеться на рах.69.

Наприклад, нарахований дохід за відсотками по одержаному довгостроковому векселю.

Відповідність залишків за рахунками бухгалтерського обліку нового Плану рахунків статтям балансу представлено в табл.7.

Таблиця 7

Форма №1 „ Баланс (Звіт про фінансовий стан)”

Актив	Код рядка	Підстава для заповнення (рахунки і субрахунки за новим Планом рахунків)
1. Необоротні активи		
Нематеріальні активи:	1000	12 -133
-первісна вартість	1001*	12

- знос	1002*	133
Незавершені капітальні інвестиції	1005	15
Основні засоби:	1010	(10+11) - (131+132)
-первісна вартість	1011*	10+11
-знос	1012*	131+132
Інвестиційна нерухомість:	1015	100-135
- первісна вартість інв. нерухомості	1016*	100
- знос інвестиційної нерухомості	1017*	135
Довгострокові біологічні активи:	1020	16-134
- первісна вартість довг.біол.активів	1021	16
-накопичена амортиз. довг. біол. активів	1022	134
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств	1030	141
інші фінансові інвестиції	1035	142, 143
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	181-183
Відстрочені податкові активи	1045	17
Інші необоротні активи	1050	184, 19
Усього за розділом I	1095	Сума по рядках 1000,1005,1010,1015-1050
II. Оборотні активи		
Запаси:		
- виробничі запаси	1101	20, 22
- незавершене виробництво	1102	23, 25
- готова продукція	1103	26
- товари	1104	28
Поточні біологічні активи	1110	21
Векселі одержані	1120	34
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	36-38
Дебіторська заборгованість за розрахунками: - за виданими авансами	1130	371
- з бюджетом,	1135	Сальдо Дт 641, 642
-у тому числі, з податку на прибуток	1136*	Сальдо Дт 641
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	373
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1145	Сальдо Дт 682, 683 та 36, 377 (у частині пов'язаних сторін)
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	372, 374, 375, 376, 377, 378
Поточні фінансові інвестиції	1160	352
Гроші та їх еквіваленти:	1165	30, 31, 313, 333, 335, 351
- готівка	1166*	301, 302
- рахунки в банках	1167*	311, 312, 313
Витрати майбутніх періодів	1170	39
Інші оборотні активи	1190	Д-т 643, 644
Усього за розділом II	1195	Сума по рядках 1100 -1135, 1155-1190
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	286
Баланс	1300	Сума по рядках 1095,1195,1200
Пасив	Код рядка	Підстава для заповнення (рахунки і субрахунки за новим Планом рахунків)
Власний капітал		
Зареєстрований капітал	1400	40
Капітал у дооцінках	1405	41
Додатковий капітал	1410	421, 422, 424,425
Резервний капітал	1415	43
Нерозподілений прибуток (непокритий)	1420	441,442

збиток)		
Неоплачений капітал	1425	(46)
Вилучений капітал	1430	(45)
Усього за розділом I	1495	Алгебраїчна сума по рядках 1400-1430
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	54
Довгострокові кредити банків	1510	501, 502, 503, 504
Інші довгострокові зобов'язання	1515	51, 52, 53, 55 (505, 506 у частині % позик)
Довгострокові забезпечення	1520	47, 49 (довгострокові)
Цільове фінансування	1525	48
Усього за розділом II	1595	Сума по рядках 1500-1525
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Короткострокові кредити банків	1600	60,31(овердрафт)
Векселі видані	1605	62
Поточна кредиторська заборгованість за: - довгостроковими зобов'язаннями	1610	61
- товари, роботи, послуги	1615	63
- розрахунками з бюджетом	1620	641,642
- у тому числі з податку на прибуток	1621*	641(зобов'язання з податку на прибуток)
- розрахунками зі страхування	1625	65
- розрахунками з оплати праці	1630	66
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	681
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	67
Поточні забезпечення	1660	471, 472, 473, 474, 49 (поточні)
Доходи майбутніх періодів	1665	69
Інші поточні зобов'язання	1690	684, 685, 642, 643, 644, К-т 372
Усього за розділом III	1695	Сума по рядках 1600-1690
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	
Баланс	1900	Сума по рядках 1495,1595,1695,1700

*суми за цими рядками надається для довідки і не входить до підсумку балансу

Тема 3 Звіт про фінансові результати

3.1. Структура Звіту про фінансові результати та техніка його складання

Метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період.

Форма і зміст звіту про фінансові результати, визначені П(С)БО 1

Структура звіту про фінансові результати:

1. Фінансові результати.
2. Сукупний дохід.
3. Елементи операційних витрат.
4. Розрахунок показників прибутковості акцій.

Змістом першого розділу є статті, що дозволяють визначити фінансовий результат від звичайної (операційної, фінансової, інвестиційної) та надзвичайної діяльності.

Визначення видів діяльності, внаслідок яких виникають доходи і витрати підприємства:

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною або фінансовою діяльністю.

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємств і забезпечують основну частку його доходу.

Надзвичайна подія – подія або операція, яка чітко відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді.

Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Фінансову звітність характеризують показники: дохід від участі в капіталі, інші фінансові доходи (прибутки), фінансові витрати; втрати від участі в капіталі; інші витрати.

За класифікацією доходів і витрат за видами діяльності і функціями побудований розділ 1 Звіту про фінансові результати, що забезпечує зіставлення доходів і витрат для визначення чистого прибутку (збитку) звітного періоду.

Конкретному і практичному вивченню цього питання сприяє аналіз зв'язку рядків Звіту з субрахунками Плану рахунків, з назви яких очевидно до якої статті Звіту (а значить, і до якого виду діяльності) слід віднести той або інший дохід (витрати). Цей зв'язок представлений в табл. 8.

Таблиця 8

ТЕХНІКА СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

(окрім суб'єктів підприємництва і представництв іноземних
суб'єктів господарської діяльності)

Стаття	Код рядка	Підстава для заповнення	
		у разі використовуван ня рахунків витрат Класу 8	у разі використовування рахунків витрат Класу 9
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Д-т 70 К-т 791	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Обороти	
		Д-т 791 К-т 26	901
		Д-т 791 К-т 28	902
		Д-т 791 К-т 23	903
Валовий: прибуток	2090	Рядок 2000 – рядки 2050 або обороти Д-т 70 К-т 791 за вирахуванням	
збиток	2095		

		Д-т 791 К-т 90	
Інші операційні доходи	2120	Обороти Д-т 71 К-т 791	
Адміністративні витрати	2130	Обороти	
		Д-т 791 К-т 80-84	92
Витрати на збут	2150	Д-т 791 К-т 80-84	93
Інші операційні витрати	2180	Д-т 791 К-т 80-84	94
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	2190	Рядок 2090 (2095) (±) рядка 2120, 2130, 2150, 2180 або обороти Д-т 791 К-т 441 Д-т 442 К-т 791 без урахування на прибуток	
збиток	2195	Д-т 79 К-т 98	
Дохід від участі в капіталі	2200	Обороти: Д-т 72 К-т 792	
Інші фінансові доходи	2220	Д-т 72 К-т 792	
Інші доходи	2240	Д-т 72 К-т 792	
		Обороти	
Фінансові витрати	2250	Д-т 792 К-т 85	95
Втрати від участі в капіталі	2255	Д-т 792 К-т 85	96
Інші витрати	2270	Д-т 793 К-т 85	97
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: прибуток	2290	Рядок 2190 (2195) (±) рядка 2200, 2220, 2240, 2250, 2255, 2270 або Д-т 791-793 К-т 441 Д-т 442 К-т 791-793 без урахування податку на прибуток	
збиток	2295	Д-т 79 К-т 98	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300*	*ВПП = Податок на прибуток за ПКУ + Δ рах.54 - Δрах.17	
		Д-т 79 К-т 85	Д-т 79 К-т 98
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	Обороти Д-т 791-793 К-т 441 Д-т 442 К-т 791-793 без урахування податку на прибуток	
збиток	2355	Д-т 79 К-т 98 або рядок 2290 (2295) – рядок 2300	

3.2. Алгоритм визначення прибутку (збитку) звітного періоду

1. Визначення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, послуг).
2. Розрахунок валового прибутку (збитку).
3. Визначення фінансового результату – прибутку (збитку) від операційної діяльності.
4. Розрахунок прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування.
5. Визначення чистого фінансового результату.

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (рядок 2000) = дохід (виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)) – [(податок на додану вартість + Акцизний збір + інші збори + інші відрахування з доходу)].

Валовий прибуток (збиток) розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{Валовий прибуток} \\ \text{(збиток)} \\ \text{(рядки 2090–2095)} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{Чистий дохід від} \\ \text{реалізації} \\ \text{продукції (товарів,} \\ \text{робіт, послуг)} \\ \text{(рядок 2000)} \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \text{Собівартість} \\ \text{реалізованої} \\ \text{продукції (товарів,} \\ \text{робіт, послуг)} \\ \text{(рядок 2050)} \\ \hline \end{array}$$

У статті **собівартість реалізованої продукції** (товарів, робіт, послуг) показується виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) або собівартість реалізованих товарів, нерозподілених виробничих накладних витрат та наднормативних виробничих витрат.

Собівартість реалізованої за звітний період продукції визначається на базі такого рівняння:

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{Собівартість} \\ \text{реалізованої} \\ \text{продукції} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{Залишок} \\ \text{готової} \\ \text{продукції на} \\ \text{початок} \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline \text{Собівартість} \\ \text{продукції,} \\ \text{виробленої} \\ \text{за звітний} \\ \text{період} \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \text{Залишок} \\ \text{готової} \\ \text{продукції на} \\ \text{кінець звітної} \\ \text{періоду} \\ \hline \end{array}$$

Як бачимо, в основі визначення собівартості реалізованої продукції лежить показник собівартості готової продукції, виробленої за період, який розраховують за алгоритмом:

$$\begin{array}{|c|} \hline \text{Собівартість} \\ \text{готової} \\ \text{продукції,} \\ \text{виробленої за} \\ \text{звітний} \\ \text{період} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline \text{Залишок} \\ \text{незавершеного} \\ \text{виробництва на} \\ \text{початок звітної} \\ \text{періоду} \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline \text{Витрати на} \\ \text{виробництво} \\ \text{звітної} \\ \text{періоду} \\ \hline \end{array} - \begin{array}{|c|} \hline \text{Залишок} \\ \text{незавершеного} \\ \text{виробництва} \\ \text{на кінець} \\ \text{звітної} \\ \text{періоду} \\ \hline \end{array}$$

У складі виробничої собівартості реалізованої продукції, робіт, послуг: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; виробничі накладні витрати.

Фінансовий результат від операційної діяльності - визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

У статті **"Інші операційні доходи"** відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

- дохід від операційної оренди активів;
- дохід від операційних курсових різниць;
- відшкодування раніше списаних активів;
- дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій) тощо.

Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток – рядок 2190, збиток – рядок 2195)	=	Валовий прибуток (збиток) (рядки 2090, 2095)	+	Інші операційні доходи (рядок 2120)	–	Адміністративні витрати (рядок 2130)
						Витрати на збут (рядок 2150)
						Інші операційні витрати (рядок 2180)

У статті "**Адміністративні витрати**" відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. До них відносяться:

- витрати на утримання адміністративно-господарського персоналу (оплата праці, соціальне та пенсійне страхування, додаткові виплати, підготовка та перепідготовка);
- витрати на утримання основних засобів загальногосподарського призначення (оренда, податки, страхування майна, амортизація, ремонт, комунальні послуги, охорона);
- гонорари за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна, медичні тощо);
- витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо);
- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського призначення;
- витрати на проведення річних зборів;
- винагорода директорам;
- представницькі витрати;
- інші витрати загальногосподарського призначення.

До статті "**Витрати на збут**" відносяться витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів), а саме:

- витрати на пакувальні матеріали та ремонт тари
- оплата праці і комісійні продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту та складів, водіям тощо;
- витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);
- витрати на відрядження;
- оплата послуг збутових, посередницьких, зовнішньоторгових організацій;
- оренда, податки, страхування, амортизація, ремонт та утримання основних засобів, пов'язаних зі збутом;
- фрахт та інші виплати, пов'язані з транспортуванням продукції.

У статті "**Інші операційні витрати**" відображаються:

- собівартість реалізованих виробничих запасів;
- сумнівні (безнадійні) борги;
- втрати від знецінення запасів;
- втрати від операційних курсових різниць;
- визнані економічні санкції;

- відрахування для забезпечення наступних операційних витрат, а також
- усі інші витрати, що виникають в процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, що включаються до собівартості продукції (товарів, робіт, послуг)).

Розрахунок фінансового результату (прибутку, збитку) від звичайної діяльності до оподаткування (рядки 2290, 2295):

У статті „*Дохід від участі в капіталі*” відображається дохід, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі.

Стаття "*Інші фінансові доходи*" включає:

- дивіденди одержані;
- відсотки одержані;
- інші доходи, отримані від фінансових операцій.

У складі „*Інші доходи*” показується дохід від реалізації фінансових інвестицій, дохід від відновлення корисності активів; дохід від неопераційної курсової різниці, дохід від безоплатно одержаних активів та інші доходи, одержані від звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

До статті „*Фінансові витрати*” відносять витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу.

У статті „*Втрати від участі в капіталі*” відображається збиток, спричинений фінансовими інвестиціями в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких здійснюється методом участі в капіталі.

В статті „*Інші витрати*” відображають:

- собівартість реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів;
- втрати від неопераційних курсових різниць;
- втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів;
- інші витрати, які виникають у процесі звичайної діяльності (крім фінансових втрат), але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Чистий фінансовий результат визначається як алгебраїчна сума фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування, податку на прибуток та прибутку (збитку) від припиненої діяльності після оподаткування (п. 3.25 Методрекомедацій № 433): р. (2290 +/- 2300 +/- 2305 + 2295).

3.3. Розділ II «Сукупний дохід» звіту про фінансові результати (Форма 2).

Відповідно до НП(С)БО 1«Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 в Ф№2 повинна відображатися *інформація про доходи, витрати, прибутки та збитки* (розділ I) і *сукупний дохід підприємства* (розділ II) за звітний період.

П(С)БО-1 визначає *сукупний дохід* як «зміни у власному капіталі за звітний період в результаті господарських операцій та інших подій (за виключенням змін у

капіталі за рахунок операцій із власниками)», а **інший сукупний дохід** – як «доходи і витрати, що не включені до фінансових результатів підприємства».

Одже, відповідно до визначення сукупного доходу в п. 3 НП(С)БО 1 результатом заповнення Звіту (Ф№2) буде відображення змін у власному капіталі підприємства за звітний період унаслідок господарських операцій (що впливають на збільшення або зменшення чистого прибутку, збитків підприємства) та інших подій (що впливають на зміну решти видів власного капіталу підприємства, наприклад операції з отримання безоплатних необоротних активів).

Єдиний вид операцій, які не повинні відображатися у Звіті (Ф№2), — це операції з власниками, що спричинили зміни власного капіталу підприємства.

Якщо у розділі I Звіту відображають ті результати господарських операцій, що вплинули на зміну суми чистому прибутку (збитку) підприємства, то у розділі II, що вплинули на зміну інших показників власного капіталу підприємства.

Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів (рядок 2405). Фінансовим інструментом є контракт, укладення якого одночасно спричинює виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства та фінансового зобов'язання або інструменту власного капіталу в іншого, що дає право на частку в активах такого підприємства, які залишаються після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями).

Накопичені курсові різниці (рядок 2410). Якщо підприємство має фінансові інвестиції у господарські одиниці за межами України (дочірнє, асоційоване, спільне підприємство, філія, представництво або ін.) і щодо них слід нараховувати курсові різниці, то такі різниці і є накопичуваними (п. 9, 12 П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів») і відображаються у рядку 2410.

Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств (рядок 2415). У цьому рядку відображають зміни частки іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх або спільних підприємств, облік фінансових інвестицій в яких ведеться за методом участі у капіталі (п. 12, 21 П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції») Зумовлено таке окреме відображення у розділі II звіту про фінансові результати тим, що, відповідно до п. 8 П(С)БО 12, у всіх інших інвесторів сума зменшення (збільшення) фінансових інвестицій на дату балансу відображається у складі інших доходів (витрат).

Інший сукупний дохід (рядок 2445) – решта змін у власному капіталі підприємства, не розглянутих вище (доходи і витрати, не відображені у розділі I звіту про фінансові результати). Наприклад, вартість безоплатно отриманих від інших осіб необоротних активів або за договором оренди цілісних майнових комплексів.

Після підрахунку загальної суми всіх попередніх показників (рядок 2450) потрібно розрахувати **суму податку на прибуток, що припадає на суму іншого сукупного доходу**, відображеного у цьому розділі. Наприклад, при безоплатному отриманні необоротних активів у податковому обліку відразу ж визнається податковий дохід (тимчасом як у бухгалтерському обліку він визнається поступово, у міру списання амортизації таких необоротних активів).

Далі слід розрахувати **інший сукупний дохід після оподаткування**, тобто за мінусом податку на прибуток (різниця між рядками 2450 і 2455).

І лише після цього визначається **сукупний дохід підприємства** (рядок 2465). Він дорівнює сумі показників, відображених у рядку 2350 (чистий прибуток) та у рядку 2355 (чистий збиток) розділу I, а також у рядку 2460 (інший сукупний дохід після оподаткування) розділу II.

Пояснення щодо заповнення кожної статті розділу II Звіту про фінансові результати наведені в додатку Б.

Методичні рекомендації щодо формування розділу II «Сукупний дохід» представлені в табл.10

Таблиця 10

Методичні рекомендації щодо формування розділу II «Сукупний дохід»

II. Сукупний дохід				
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	Обороти за Кт субрах. 411 і 412 мінус обороти за Дт субрах. 411 і 412		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	Обороти за Кт субрах. 413 мінус обороти за Дт субрах. 413		
Накопичені курсові різниці	2410	Обороти за Кт субрах. 423 мінус обороти за Дт субрах. 423		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	Обороти за Кт рах. 41 мінус обороти за Дт рах. 41 (стосовно частки іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх і спільних підприємств) Обороти за Кт рах. 42 мінус обороти за Дт рах. 42 (стосовно частки іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх і спільних підприємств)		
Інший сукупний дохід	2445	Доходы и расходы, не включенные в финансовые результаты предприятия		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	2400 + 2405 + 2410 + 2415 + 2445		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	Частка податку на прибуток, нарахована на доходи, що включені у рядок 2450		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	2450 — 2455		
Сукупний дохід	2465	2350 + 2355 + 2460		

3.4. Розділ III Звіту Ф№2 «Елементи операційних витрат».

Складовими частинами розділу III є елементи операційних витрат, деталізація яких представлена на рис. 3.1.

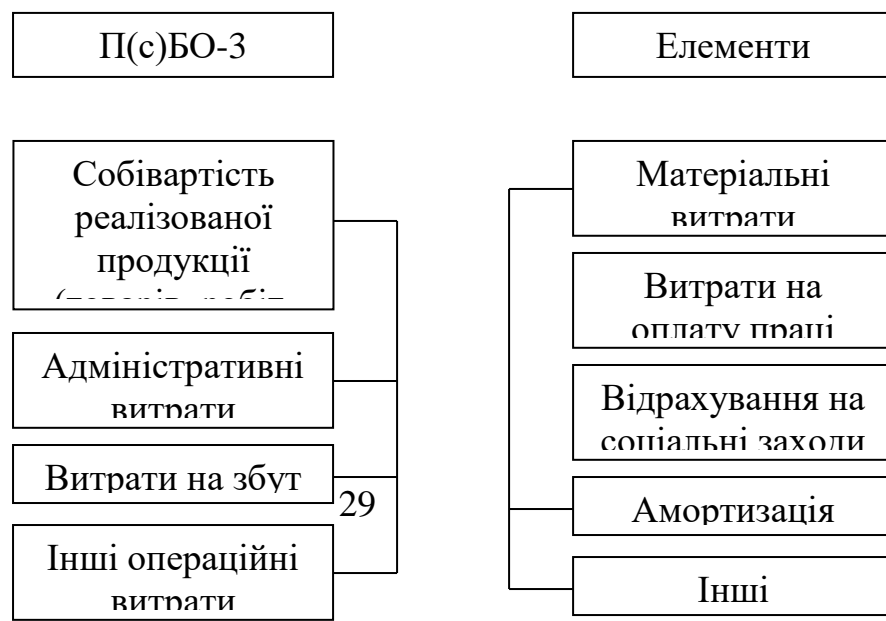

Рис. 3.1. Розкриття елементів витрат згідно з П(С)БО

Джерелом інформації аналітичних даних щодо собівартості реалізованої продукції є реєстри бухгалтерського обліку.

Операційні витрати				Елементи операційних витрат			
Назва виду витрат	Код рядка	Рахунки		Назва виду витрат	Код рядка	Рахунки	
		Клас 8	Клас 9			Клас 8	Клас 9
Витрати на виробництво продукції, робіт, послуг	–	Д-т 23 К-т 80-84	Д-т 26 К-т 23 Д-т 23	Матеріальні витрати	2500	80	К-т 20, 22
Адміністративні витрати	2130	К-т 80-84	К-т 92	Витрати на оплату праці	2505	81	К-т 66, 471
Витрати на збут	2150	К-т 80-84	К-т 93	Відрахування на соціальні заходи	2510	82	К-т 65, 471
Інші операційні витрати	2180	К-т 80-84	К-т 94	Амортизація	2515	83	К-т 13
				Інші операційні витрати	2520	84	К-т 684, 64, 63 ...

Взаємозв'язок операційних витрат за статтями та елементами представлено в табл.11.

Таблиця 11

Економічні елементи витрат	Статті операційних витрат								
	Собівартість реалізації				товарів	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати	Разом
	продукції								
	прямі матеріальні витрати	пряма оплата праці	виробничі накладні витрати	Разом					
Матеріальні затрати	90	—	2	92	100	2	4	—	198
Витрати на оплату праці	—	33	5	38	—	22	7	—	67
Відрахування на соціальні заходи	—	12	1	13	—	8	3	—	24
Амортизація	—	—	4	4	—	5	2	—	11
Інші операційні витрати	—	—	3	3	—	3	8	1	15
Разом	90	45	15	150	100	40	24	1	315

III розділ звіту про фінансові результати

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні витрати	2500	198,0	
Витрати на оплату праці	2505	67,0	
Відрахування на соціальні заходи	2510	24,0	
Амортизація	2515	11,0	
Інші операційні витрати	2520	15,0	
Разом	2550	315,0	

3.5. Розділ IV Звіту Ф№2 "Розрахунок показників прибутковості акцій"

Третій розділ звіту про фінансові результати відповідно до П(С)БО-3 стосується лише акціонерних товариств, прості або потенційні прості акції яких відкрито продаються або купуються на фондових біржах, включаючи ті товариства, що перебувають у процесі випуску таких акцій.

Середньорічна кількість простих акцій (ряд. 2600) розраховується на підставі даних кількісного обліку руху акцій за формулою:

$$\bar{A} = \frac{A_1 \times T_1 + A_2 \times T_2 + \dots + A_n \times T_n}{365},$$

де A_i – кількість акцій, яка була в обігу протягом певного періоду T_i звітного року (шт.);

T_i – кількість днів в певному періоді, на протязі якого знаходилась певна кількість акцій в обігу (днів);

365 – кількість днів у звітному році.

Під час розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу слід брати до уваги також зміну їх кількості без відповідної зміни в активах підприємства. Такі зміни відбуваються під час:

- сплати дивідендів простими акціями;
- випуску прав на придбання простих акцій, призначених для існуючих акціонерів за ціною, яка нижче від справедливої вартості простих акцій;
- дробіння акцій;
- зворотнього дробіння (консолідації) акцій.

Скоригована середньорічна кількість простих акцій (ряд. 2605) визначається шляхом збільшення середньорічної кількості простих акцій, які були в обігу (ряд. 2600) на кількість розбавляючих потенційних простих акцій. До потенційних простих акцій відносяться:

- облігації, які можна конвертувати у прості акції;
- привілейовані акції, які можуть бути конвертовані в прості акції;
- варанти на акції;
- прості акції, які можуть бути придбані за спеціальними програмами для працівників;
- прості акції, які можуть бути отримані у разі виконання вимог, передбачених контрактом.

Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію (ряд. 2610) обчислюється діленням:

- чистого прибутку (збитку), що належить власникам простих акцій за певний період (ряд. 2350 розділу 1 Звіту про фінансові результати) мінус (у випадку чистого збитку рядок 2355 плюс) дивіденди, нараховані власникам привілейованих акцій;
- на середньорічну кількість простих акцій, що знаходилися в обігу протягом цього періоду (ряд. 2600).

Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію (ряд. 2615) визначається діленням:

- чистого прибутку або збитку періоду (ряд. 2350 або 2355 розділу 1 Звіту про фінансові результати), скоригованого на будь-які зміни в доходах або витратах;
- на скориговану середньорічну кількість простих акцій, що знаходилися в обігу протягом цього періоду (ряд. 2605).

У разі конвертації облігацій чистий прибуток (збиток) збільшується (зменшується) на суму не сплачених відсотків за облігаціями, які конвертуються, за вирахуванням відповідної суми податку на прибуток.

У випадку конвертації привілейованих акцій у прості акції чистий прибуток (збиток) не зменшується на суму дивідендів, які сплачуються за привілейованими акціями, що конвертуються.

Дивіденди на одну просту акцію (ряд. 2650) розраховуються діленням суми оголошених дивідендів на кількість простих акцій, за якими сплачуються дивіденди.

У розділі IV звіту про фінансові результати відображається також показник, який розраховується шляхом ділення суми оголошених дивідендів на кількість простих акцій, за якими сплачуються ці дивіденди. За умовами нашого прикладу вони складають 1 грн. на одну просту акцію.

Розділ IV „Розрахунок показників прибутковості акцій” має вигляд (табл.14):

Таблиця 14

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

ТЕМА 4 ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

4.1. Призначення та структура звіту про рух грошових коштів

Зміст, форму Звіту про рух грошових коштів (З п РГК) та загальні вимоги до розкриття його статей визначено П(с)БО-4.

Це річна форма фінансової звітності, що містить інформацію про грошові потоки підприємства за звітний період.

Під грошовими потоками розуміють надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

Грошові кошти включають гроші в касі та на рахунках в банках, які можуть бути використані для поточних операцій.

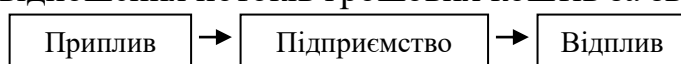
Еквіваленти грошових коштів – це короткострокові фінансові інвестиції, які можуть бути вільноконвертовані у певну суму коштів і мають незначний ризик щодо зміни вартості (це високоліквідні інвестиції в цінні папери на строк, що не перевищує 3 місяці: казначейські векселі, депозитні сертифікати тощо).

Призначення Звіту про рух грошових коштів

Буває так, що Звіт про фінансові результати підприємства надає інформацію про суму прибутку за звітний період, а грошових коштів на цей момент ні на банківських рахунках, ні в касі підприємства немає, або є сума, що не співпадає з сумою прибутку.

Може бути і протилежна ситуація, коли при наявності грошових коштів відсутня сума розрахункового прибутку.

Дійсна наявність грошових коштів на звітну дату залежить від співвідношення потоків грошових коштів за звітний період:

Чистий приплив (відплив) грошових коштів = Приплив – Відплив.

Всі надходження (приплив) грошових коштів та їх виплати (відплив) в З п РГК наведені в розділі трьох видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової.

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною та фінансовою.

Прикладом руху грошових коштів внаслідок операційної діяльності є:

- надходження коштів від реалізації продукції (товарів, послуг);
- надходження коштів за надання права користування активами (оренда, ліцензії тощо);
- платежі постачальникам;
- виплати працівникам тощо.

Інвестиційна діяльність – це сукупність операцій з придбання та продажу довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.

Приклади руху коштів внаслідок інвестиційної діяльності:

- платежі, пов'язані з придбанням основних засобів і НМА;
- надходження коштів від продажу необоротних активів;
- надання позик іншим підприємствам;
- надходження коштів від фінансових інвестицій (дивіденди, відсотки).

Фінансова діяльність – це сукупність операцій, які призводять до зміни величини та (або) складу власного та позикового капіталу.

Прикладом руху коштів внаслідок фінансової діяльності є:

- випуск власного капіталу (акцій);
- отримання позик та їх погашення;
- викуп акцій власної емісії;
- виплати дивідендів.

Негрошові операції – операції, що не вимагають використання грошових коштів та їх еквівалентів (бартерні операції, придбання активів шляхом емісії акцій, придбання активів шляхом фінансової оренди тощо).

Негрошові операції не включаються до З п РГК.

Негрошові операції, пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю слід розкривати в примітках до фінансових звітів.

Внутрішні зміни у складі грошових коштів та їх еквівалентів не відображаються у З п РГК.

Наприклад, надходження коштів з банку до каси підприємства не розглядається як рух грошових коштів в результаті операційної діяльності.

Для складання З п РГК звичайно використовують показники балансу, звіту про фінансові результати та дані аналітичного бухгалтерського обліку.

З п РГК вдовольняє потреби в інформації про джерела та напрямки грошових потоків підприємства.

Ця інформація дає користувачам змогу:

- порівнювати, оцінювати та прогнозувати грошові потоки підприємства;
- оцінювати здатність підприємства погасити зобов'язання та сплатити дивіденди;
- виявити причини розбіжностей прибутку та грошових надходжень та витрат;
- проаналізувати грошові та негрошові операції в діяльності підприємства.

З п РГК доповнює Баланс та Звіт про фінансові результати:

- він роз'ясняє зміни в статті Балансу „Грошові кошти та їх еквіваленти” за звітний період (між датами Балансу);
- він характеризує вплив діяльності підприємства на його грошові потоки за звітний період.

Структура Звіту про рух грошових коштів

Звіт складається з трьох розділів та чотирьох граф:

Стаття	Код	Надходження (+)	Вибуття (–)
I. Рух грошових коштів внаслідок операційної діяльності			
II. Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності			
III. Рух грошових коштів від фінансової діяльності			

Кожний розділ завершується підрахунками суми Чистого руху грошових коштів від відповідного виду діяльності.

За рядком 400 виводиться підсумок Чистого руху грошових коштів за звітний період. Ця сума співпадає з Балансом і дорівнює:

Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на кінець звітного періоду (рядок 1166 + 1167 Ф-1, гр. 4)	–	Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на початок звітного періоду (або на кінець попереднього періоду) (рядок 1166 + 1167 Ф-1, гр. 3)
--	---	---

Обидві суми також наводяться в Звіті про рух грошових коштів (ряд. 410 та 430).

4.2 Методи складання Звіту про рух грошових коштів

Інформація про рух грошових коштів в формі 3 надається двома методами: в розділі I (за операційною діяльністю) – **непрямим** методом, в розділах II та III – **прямим** методом.

Суть прямого методу в тому, що за статтями, що стосуються інвестиційної та фінансової діяльності безпосередньо, сума надходжень грошових коштів та їх еквівалентів відображається зі знаком „+”, а сума витрат – зі знаком „–”, що відповідає припливу або відпливу грошових коштів.

Непрямий метод передбачає в І^{му} розділі 3 п РГК корегування суми чистого прибутку, або збитку (Ф-2, ряд. 190, 195) до розміру чистої зміни грошових коштів від операційної діяльності виключенням впливу негрошових операцій та операцій, пов’язаних з інвестиційної та фінансовою діяльністю.

Використання цього методу стає можливим тому, що прибуток, розрахований як фінансовий результат в формі 2, визначається методом нарахування. В його розрахунок входять суми, які не входять в розрахунок грошових коштів.

Так, виручка визначається за відвантаженою продукцією (робіт, послуг).

Це в обліку відображається записом:

Д ^т 36	К ^т 70	– сума виручки, доходу
„Розрахунки з покупцями та замовниками”	„Дохід від реалізації”	

За вирахуванням ПДВ сума чистого доходу йде в розрахунок чистого прибутку

Д ^т 70	К ^т 79	– сума чистого доходу
	„Фінансові результати”	

Д ^т 79	К ^т 441	– сума прибутку
	„Прибуток нерозподілених”	

Сума прибутку розрахована, а грошові кошти не надходили. За покупцем (замовником) значиться на балансі дебіторська заборгованість в сумі виручки, відображеної в формі 2.

Таким чином, щоб визначити суму грошових коштів, прибуток треба скоригувати (у даному випадку зменшити) на суму збільшення дебіторської заборгованості за звітний період.

Всі фактори, що приймають участь у корегуванні, можливо згрупувати.

В результаті, чистий прибуток корегується на суми:

1) змін в негрошових поточних активах (дебіторська заборгованість, запаси) та поточних зобов'язаннях (кредиторська заборгованість);

2) змін за статтями, що відносяться до операційної діяльності, але не потребують ні надходжень, ні видатків грошових коштів – негрошові статті (амортизація, створення резервів);

3) змін за статтями, що увійшли в розрахунок балансового прибутку, але відносяться до інвестиційної та фінансової діяльності.

Правила непрямого методу

<i>Правило 1</i> Поточних активів (ПА)	Чистий прибуток повинно зменшити (↓) на суму збільшення (↑) негрошових поточних активів та збільшити (↑) на суму їх зменшення (↓) (тобто знак зворотній знаку зміни ПА)
<i>Правило 2</i> Поточних зобов'язань (ПЗ)	Чистий прибуток повинно збільшити (↑) на суму збільшення (↑) поточних зобов'язань та зменшити (↓) на суму їх зменшення (↓) (тобто знак співпадає зі знаком зміни ПЗ)
<i>Правило 3</i> Негрошових коштів	Оскільки негрошові статті (наприклад, амортизація), що мають відношення до операційної діяльності, увійшли до витрат та зменшили таким чином чистий прибуток звітного періоду, але не привели до впливу ГК, їх суму треба додати до ЧП при розрахунку ГК від операційної діяльності
<i>Правило 4</i> Неопераційних фінансових результатів	Прибутки та збитки від інвестиційної та фінансової діяльності увійшли до розрахунку ЧП від звичайної діяльності, але не мають відношення до операційної діяльності, тому їх треба: прибутки – вирахувати, а збитки – додати при корегуванні ЧП

Таким чином, знання структури Балансу, його статей, розуміння виразу [8] завжди надасть змогу вірно розуміти будь яке положення п. 12–29 в П(с)БО-1.

Джерела інформації для складання Звіту про рух грошових коштів:

1. Баланс. Різниця граф 4 та 3 дає зміни необхідної статті за звітний період.
2. Звіт про фінансові результати. Дає вихідну інформацію для корегування суми Чистого прибутку (ряд. 190) або збитку (ряд. 195).
3. Дані аналітичного та синтетичного обліку дають безпосередню інформацію з рахунків бухгалтерського обліку – за Головною книгою, картках рахунків

ТЕМА 5 ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

5.1 Визначення, визнання, оцінка і функції власного капіталу

Поняття "капітал" асоціюється з поняттям "власність". В момент створення підприємства його стартовий капітал втілюється в активах, інвестованих засновниками (учасниками), і представляє собою вартість майна підприємства. На цьому етапі підприємство ще не має зовнішньої заборгованості, тому основна облікова формула:

$$\text{Активи} = \text{Зобов'язання} + \text{Капітал}$$

набуває вигляду:

$$\text{Активи} = \text{Капітал} \quad (\text{оскільки зобов'язання дорівнюють нулю}).$$

Здійснюючи підприємницьку діяльність, підприємство використовує залучені кошти. Утворені боргові зобов'язання підтверджують права і вимоги кредиторів щодо активів підприємства ($A = Z + K$) і мають вищий пріоритет порівняно з вимогами власників.

Тому власний капітал підприємства визначається як різниця між вартістю його майна і борговими зобов'язаннями: $K = A - Z$.

Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування зобов'язань.

Визначення і оцінка власного капіталу залежить від визнання і оцінки його складових - активів і зобов'язань.

Таблиця 16

Зміст складових власного капіталу

№ з/п	Стаття власного капіталу	№ графи у звіті	Зміст
1	Зареєстрований капітал	3	Зареєстрована вартість простих та привілейованих акцій для акціонерних товариств і сума оголошеного статутного фонду для інших підприємств, зафіксовані в статутних документах ; сума пайових внесків спілок та інших підприємств, якщо це передбачено статутними документами (Ск 40)
2	Капітал в дооцінках	4	Сума дооцінки (уцінки) необоротних активів і фінансових інструментів (Ск 41)
3	Додатковий капітал	5	Сума перевищення вартості продажу акцій над їх номінальною вартістю (емісійний дохід) (Ск 421); накопичені курсові різниці (Ск 423); вартість активів, безоплатно отриманих підприємством від фіз. або юр. осіб (Ск 424); інші види додаткового капіталу(Ск 422,425).
4	Резервний капітал	7	Сума резервів, створених на підприємстві відповідно до діючого законодавства або статутних документів (Ск.43)
5	Нерозподілений прибуток (непокр.збиток)	8	Прибуток, реінвестований у підприємство, або непокритий збиток (Ск 44)
6	Неоплачений капітал	9	Заборгованість власників (учасників) по внесках до статутного капіталу(Ск 46)
7	Вилучений	10	Фактична собівартість акцій власної емісії, викуплених

	капітал		товариством у своїх акціонерів(Ск 45)
--	---------	--	---------------------------------------

Власний капітал утворюється двома шляхами:

- 1) внесенням власниками підприємства грошей та інших активів;
- 2) накопиченням суми доходу, що залишається на підприємстві.

Сума власного капіталу може збільшуватися внаслідок конвертування зобов'язань, а також збільшення вартості активів (дооцінка необоротних активів).

За формами власний капітал поділяється на дві категорії:

- інвестований (вкладений або сплачений капітал);
- нерозподілений прибуток.

Інвестований капітал – це сума простих та привілейованих акцій за їх номінальною (об'явленою) вартістю, а також додатково вкладений капітал, який також може бути поділений за джерелами утворення.

Нерозподілений прибуток – це частина чистого прибутку, що не була розподілена між акціонерами.

За рівнем відповідальності власний капітал поділяється на:

- статутний капітал, сума якого визначається в установчих документах і підлягає обов'язковій реєстрації у державному реєстрі господарюючих одиниць;
- додатковий капітал (нереєстрований) – це додатково вкладений капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток.

Статутний і додатковий капітал виконують різні функції.

Статутний капітал – первісне джерело інвестування і формування майна підприємства. Він забезпечує регулювання відносин власності і управління підприємством, його розмір не може бути меншим за встановлену законодавством суму. Дані про власний капітал наводяться в окремому розділі балансу, відповідно до вимог повного розкриття згідно з П(с)БО.

Порядок складання Звіту про власний капітал

Зміст і форма звіту про власний капітал і загальні вимоги до розкриття його статей визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку.

Метою складання звіту про власний капітал є розкриття інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного року.

Звіт про власний капітал складається за формою №4, наведеною в додатку до НП(С)БО1. За його допомогою користувачі фінансової звітності можуть отримати інформацію про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У цьому Звіті відображають джерела поповнення власного капіталу, а також операції, у результаті здійснення яких власний капітал було зменшено. Крім того, структура форми № 4 дозволяє

відстежити внутрішнє переміщення власного капіталу, наприклад його зміну, пов'язану з розподілом прибутку підприємства.

Зміст статей форми 4 "Звіт про власний капітал" наведено в табл. 20.

Таблиця 20

Зміст статей звіту про власний капітал

Стаття	Зміст
1	2
Залишок на початок року Залишок на кінець року	Суми власного капіталу, наведені в балансі підприємства відповідно на початок і кінець звітного періоду
Зміна облікової політики Виправлення суттєвих помилок Інші зміни	Суми коригувань, передбачених НП(с)БО . Як правило, показана у звітності сума прибутку за звітний період та сума нерозподіленого прибутку не змінюється, за винятком деяких ситуацій, коли, наприклад: 1) виявлені суттєві помилки, що призвели до необхідності змінити показники попередніх років, у зв'язку з тим, що наведені раніше дані не можуть вважатися достовірними; 2) відбулась зміна облікової політики. Суму коригування суттєвої помилки, що належить до попередніх періодів, чи таких, що виникли через зміни облікової політики, слід відображати у звіті за статтею "Нерозподілений прибуток (Непокритий збиток)".
Скоригований залишок	Залишок власного капіталу на початок звітного періоду після внесення відповідних коригувань
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	Сума чистого прибутку (збитку) зі звіту про фінансові результати
Інший сукупний дохід за звітний період	Дооцінка (уцінка) необоротних активів, фінансових інструментів, накопичені курсові різниці , частка доходу від вкладень в асоційовані і спільні підприємства
Розподіл прибутку	Наводяться дані, які відображають розподіл прибутку між учасниками (власниками) підприємства або спрямування прибутку до статутного капіталу, резервного капіталу тощо.
Внески учасників	Наводяться дані про збільшення статутного капіталу підприємства та зміни неоплаченого капіталу в результаті збільшення або зменшення дебіторської заборгованості учасників за внесками до статутного капіталу підприємства.
Вилучення капіталу	Наводяться дані про зменшення власного капіталу підприємства внаслідок виходу учасника, викупу чи анулювання викуплених акцій акціонерним товариством, зменшення номінальної вартості акцій або з інших причин.
Інші зміни в капіталі	Дані про всі інші зміни у власному капіталі підприємства, що не були включені до вищезазначених статей, зокрема, списання невідшкодованих збитків, та інші зміни.
Разом зміни в капіталі	Підсумок змін у складі власного капіталу за звітний період, що визначається як сума всіх змін протягом звітного року внаслідок переоцінки активів, використання чистого прибутку, вилучення капіталу та інших змін.

Інформація для складання звіту про зміни у власному капіталі отримується з наступних джерел:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан) та аналітична інформація до нього;
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);
- Установчі документи та свідоцтва про реєстрацію випуску акцій (для АТ).

Відповідно до п.5.3. Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності від 28.03.2013 р. №443, для забезпечення порівняльного аналізу інформації до річного Звіту про власний капітал додають Звіт про власний капітал за попередній рік.

Звіт про власний капітал за 20__ рік

Тис. грн.

Стаття	Код	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	5	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000								
Коригування: Зміна облікової політики	4005								
Виправлення помилок	4010								
Інші зміни	4090								
Скоригований залишок на початок року	4095								
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100								
Інший сукупний дохід за звітний період	4110								
Розподіл прибутку: Виплати власникам (дивіденди)	4200								
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205								
Відрахування до резервного капіталу	4210								
Внески учасників: Внески до капіталу	4240								
Погашення заборгованості з капіталу	4245								
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260								
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265								
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270								

Вилучення частки в капіталі	4275								
Зменшення номінальної вартості акцій									
Інші зміни в капіталі (Списання невідшкодованих збитків) (Безкоштовно отримані активи)	4290								
Разом зміни в капіталі	4295								
Залишок на кінець року	4300								

Тема 6. Призначення і склад приміток до фінансової звітності

За принципом повного висвітлення фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні і потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі. Інформація, що підлягає розкриттю, наводиться безпосередньо у фінансових звітах або у примітках до них.

Примітки до фінансових звітів – це сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачене відповідними положеннями (стандартами).

Відповідно до П(С)БО 1, за складом примітки до фінансових звітів поділяються на три компоненти (рис.2).

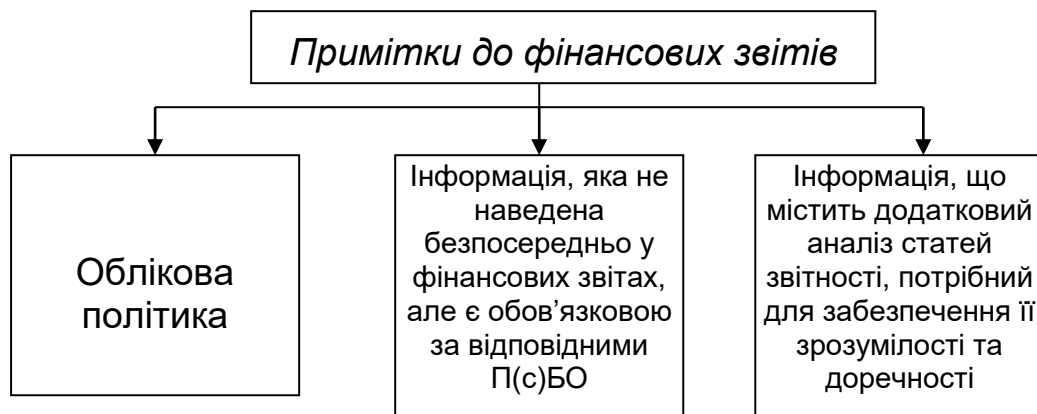

Рис. 2. Класифікація приміток до фінансових звітів за змістом

Для того, щоб інформація була зрозумілою користувачам, вона повинна містити також дані про:

- консолідацію фінансових звітів;
- припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності;
- обмеження щодо володіння активами;

- участь у спільних підприємствах;
- виявлення помилки минулих років та пов'язані з ними коригування;
- переоцінку статей фінансових звітів;
- іншу інформацію, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами).

Інформація про підприємство, яка підлягає розкриттю у примітках до фінансової звітності, включає:

- назву, організаційно-правову форму та місцезнаходження підприємства;
- короткий опис основної діяльності підприємства;
- назву органу управління, у віданні якого перебуває підприємство, або назву його материнської (холдингової) компанії;
- середню чисельність персоналу підприємства протягом звітного періоду.

Рекомендації щодо складання приміток до фінансових звітів для забезпечення їх якості:

- якщо до фінансової звітності включаються показники діяльності філій, представництв, відділень та інших відособлених підрозділів підприємства, то це повинно бути розкрито у примітках;
- якщо період, за який складено фінансовий звіт, відрізняється від звітного періоду, передбаченого П(с)БО 1, то причини і наслідки цього повинні бути розкриті у примітках до фінансової звітності;
- якщо валюта звітності відрізняється від валюти, в якій ведеться бухгалтерський облік, то підприємство повинно розкривати причини цього та методи, що були використані для переведення фінансових звітів з однієї валюти в іншу;
- якщо необхідна інформація подається в основній частині звітів, немає потреби повторювати її в примітках;
- розкриття інформації може поєднувати коментарі та конкретні кількісно визначені дані щодо елементів фінансових звітів;
- визначення рівня докладності розкриття інформації про конкретні елементи фінансових звітів залежить від суттєвості цієї інформації та визначається керівництвом підприємства.

Примітки щодо облікової політики

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

За П(С)БО 1 підприємство повинне висвітлювати обрану облікову політику шляхом опису:

- принципів оцінки статей звітності;
- методів обліку щодо окремих статей звітності.

При розкритті політики підприємства, згідно МСБО 1, необхідно описати

- загальну основу підготовки фінансових звітів (наприклад, МСБО або П(С)БО);
- конкретні аспекти облікової політики, які необхідні для вірного розуміння фінансових звітів, а саме:
 - визнання доходів;
 - принципи консолідації, включаючи дочірні підприємства та асоційовані компанії;
 - об'єднання компаній;
 - спільні підприємства;
 - визнання та амортизація матеріальних і нематеріальних активів;
 - капіталізація витрат на позики та інших витрат;
 - будівельні контракти;
 - інвестиційна власність;
 - оренда;
 - витрати на наукові дослідження та розробки;
 - запаси;
 - податки, включаючи відкладені;
 - резерви;
 - витрати на виплати працівникам;
 - переведення та хедисування іноземної валюти;
 - визначення господарських і географічних сегментів та основу розподілу витрат між сегментами;
 - визначення грошових коштів та їх еквівалентів;
 - облік інфляції;
 - державні гранти тощо.

Тема 7. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах

НП(С)БО-1 визначає порядок виправлення помилок, внесення і розвиток інших змін в фінансовій звітності.

В цьому стандарті визначено новий термін «облікове оцінювання», під яким слід розуміти визначення *термінів корисного використання* необоротних активів, *процента відрахувань для створення резерву сумнівних боргів* тощо.

Відповідно зміна цих показників вважається зміною **облікової оцінки** (результата облікового оцінювання).

Також в НП(С)БО-1 зазначені такі терміни як «дата балансу» (звичайно це кінець останнього дня звітного періоду) та «подія після дати балансу» – подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Основні питання НП(С)БО-1, що потребують засвоєння, представлені в таблиці 22.

Таблиця 22

Питання	Відповідь
1. Як виправляються помилки, допущені при складанні фінансових звітів у попередніх роках?	1. Шляхом корегування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року. 2. Включається повторне відображення відповідної порівняльної інформації у фінансовій звітності.
2. Як в звітному періоді переглядається облікова оцінка щодо розподілу доходів і витрат в попередніх періодах?	1. Облікова оцінка переглядається в двох випадках: – якщо змінилися обставини, на яких базувалась оцінка, – якщо отримана додаткова інформація. 2. Наслідки зміни в облікових оцінках слід включати до тієї ж самої статті звіту про фінансові результати, яка раніше застосовувалась для відображення доходів або витрат, пов'язаних з об'єктом такої оцінки. 3. Наслідки зміни облікових оцінок слід включати до звіту про фінансові результати – в тому періоді, в якому відбувалася зміна – а також і в наступних періодах, якщо зміна впливає на них.
3. Коли підприємство може змінювати облікову політику?	1. Коли змінюються статутні вимоги. 2. Коли змінюються вимоги органу, який затверджує П(с)БО. 3. Коли зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства.
4. Коли нові норми облікової політики не вважаються її змінами?	1. Встановлення облікової політики для – подій або операцій, які не відбувалися раніше; – подій або операцій, які відрізняються за змістом від попередніх подій або операцій.
5. Яким чином відображається в звітності вплив зміни облікової політики?	1. Шляхом корегування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року. 2. Шляхом повторного надання порівняльної інформації відносно попередніх звітних періодів (тобто так, як і виправлення помилок)
6. Як слід класифікувати події, що відбувалися після дати балансу і вплинули на інформацію, відображену в балансі?	1. Події, що надають додаткову інформацію у зв'язку з умовами, що існували на дату балансу (події 6.1). 2. Події, що відбувалися після дати балансу і вказують на умови, що виникли після цієї дати (події 6.2).
7. Як відобразити в звітності події 6.1?	1. Шляхом коригування відповідних активів і зобов'язань шляхом сторнування та (або) додаткових записів в обліку звітного періоду на суму уточнення оцінки відповідних

	статей.
8. Як відобразити в звітності події 6.2?	1. Шляхом розкриття в Примітках до фінансових звітів.

Події 6.1:

- Оголошення банкрутом дебітора підприємства, заборгованість якого раніше була визнана сумнівною.
- Переоцінка активів після звітної дати, яка свідчить про стійке зниження їхньої вартості, визначеної на дату балансу.
- Отримання інформації про фінансовий стан і результати діяльності дочірніх і асоційованих підприємств, яка свідчить про стійке зниження вартості їхніх акцій на фондових біржах.
- Продаж запасів, який свідчить про необґрунтованість оцінки чистої вартості їх реалізації на дату балансу.
- Отримання від страхової організації матеріалів про уточнення розміру страхового відшкодування, переговори щодо якого велись на звітну дату.
- Виявлення помилок або порушень законодавства, що призвели до перекручення даних фінансової звітності.

Події 6.2 (вказують на обставини, що виникли після дати балансу):

- Прийняття рішення щодо реорганізації підприємства.
- Придбання цілісного майнового комплексу.
- Рішення про припинення операцій, які становлять значну частину основної діяльності підприємства.
- Знищення (втрата) активів підприємства внаслідок пожежі, аварії, стихійного лиха або іншої надзвичайної події.
- Прийняття рішення щодо емісії цінних паперів.
- Не прогнозовані зміни індексів цін і валютних курсів.
- Укладення контрактів щодо значних капітальних і фінансових інвестицій.
- Прийняття законодавчих актів, які впливають на діяльність підприємства.
- Дивіденди за звітний період, оголошені підприємством після дати балансу.

**3. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ
(СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ,
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
(у т.ч. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ)**

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Тема 1. Основи побудови і загальні вимоги до звітності підприємства (семінарське заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Сутність і види звітності підприємств.
- 1.2. Фінансові органи, що здійснюють державне регулювання звітності підприємств.
- 1.3. Мета, склад та елементи фінансової звітності.
- 1.4. Принципи підготовки фінансової звітності.
- 1.5. Якісні характеристики та вимоги до складання фінансової звітності.

Тема 2. Структура та порядок складання балансу (практичне заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Призначення балансу та його структура.
- 1.2. Зміст і методика формування статей розділу I Балансу.
- 1.3. Особливості оцінки та відображення в балансі необоротних активів.
- 1.4. Особливості оцінки та відображення в балансі оборотних активів.

2. Складання балансу підприємства за умовними даними.

Завдання 1.

Скласти баланс ВАТ станом на 31.12.2015 р. на підставі господарських операцій за грудень 2015 р.:

1. Зареєстровано ВАТ і оголошена підписка на акції. Статутний капітал зареєстрований в сумі 96 500 грн., у складі якого:

- прості акції 175 000 шт. \times 0,50 грн. = 87 500 грн.
- привілейовані акції 12 000 шт. \times 0,75 грн. = 9 000 грн.

2. Засновники внесли до статутного капіталу, грн.:

- акції іншого підприємства 2 500 грн.
 - матеріали 8 000 грн.
 - грошові кошти 14 500 грн.
- у тому числі:

- на розрахунковому рахунку 14 000 грн.
- в касу 500 грн.

в обмін на 38 000 простих і 8 000 привілейованих акцій.

3. На розрахунковий рахунок надійшли кошти від продажу:

- простих акцій 52 000 шт. × 0,60 грн.
- привілейованих акцій 4 000 шт. × 1,00 грн.

Баланс

(в грн.)

Актив	Сума	Пасив	Сума
I. Необоротні активи		I. Власний капітал	
Нематеріальні активи		Зареєстрований капітал	
Незавершене будівництво		Капітал в дооцінках	
Основні засоби		Додатковий капітал	
Довгострокові фінансові інвестиції		Нерозподілений прибуток	
Довгострокова дебіторська заборгованість		(непокритий збиток)	
Відстрочені податкові активи		Неоплачений капітал	
Інші необоротні активи		Вилучений капітал	
Усього за розділом I		Усього за розділом I	
II. Оборотні активи		II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	
Запаси:			
Виробничі запаси		III. Поточні зобов'язання та забезпечення	
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті			
Усього за розділом II			
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	
Баланс		Баланс	

Завдання 2.

На підставі даних вправи 1 та наведених господарських операцій скласти розділ I пасиву балансу „Власний капітал” станом на 31.12.2016 р.

Господарські операції за 2016 рік (в грн.):

1. Безкоштовно отримано програмне забезпечення – 2 000 грн.
2. На розрахунковий рахунок надійшли кошти від реалізації простих акцій 84 500 шт. за ринковою вартістю по 0,75 грн.
3. Проведена дооцінка програмного забезпечення – 1 000 грн.
4. Вилучено 20 000 власних простих акцій за ціною 0,55 грн. – 11 000 грн.
5. Чистий прибуток за 2016 рік. – 54 000 грн.
6. Спрямовано на формування резервного капіталу – 17 000 грн.
7. Оголошені дивіденди:
на привілейовані акції – 2 400 грн.,
на прості акції – 21 000 грн.

Розділ I пасиву балансу

	(в грн.)
1. Власний капітал	
Зареєстрований капітал	
Капітал в дооцінках	
Додатковий капітал	
Резервний капітал	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	
Неоплачений капітал	
Вилучений капітал	
Усього за розділом 1	

Тема 3. Звіт про фінансові результати (практичне заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

1.1. Структура Звіту про фінансові результати та методика формування показників його першого розділу.

1.2. Призначення розділу II Звіту про фінансові результати та методика формування його показників.

1.3. Призначення розділу III Звіту про фінансові результати та методика формування його показників.

2. Складання Звіту (Ф№2) за умовними даними.

Задача №1

За даними роботи підприємства визначити показники для заповнення розділу I Звіту про фінансові результати і заповнити цей розділ.

Послідовність виконання завдання:

- 1) Визначити **собівартість реалізованої продукції і суму валового прибутку** за наведеними нижче даними:

	тис. грн
1. Залишок готової продукції на 1.10. 2016 р.	300
2. Витрати на виробництво за звітний період:	
а) незавершене виробництво на 1.10.2016 р.	20
б) прямі матеріальні витрати	100
в) прямі витрати на оплату праці	50
г) інші прямі витрати	60
д) загальновиробничі витрати	120
є) незавершене виробництво на 31.12. 2016 р.	60
3. Собівартість виготовленої продукції	?
4. Залишок готової продукції на 31.12.2016 р.	200
5. Собівартість реалізованої продукції	?
6. Дохід від реалізації готової продукції, в т.ч. ПДВ	1800

- 2) Визначити **фінансовий результат від операційної діяльності** підприємства за розрахованими та наведеними нижче даними:

	тис. грн.
1. Доходи від операційної аренди	10
2. Адміністративні витрати	40
3. Витрати на збут	20
4. Резерв сумнівних боргів	2

- 3) Визначити **фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування** за наведеними нижче даними:

1. У складі оборотних активів підприємства знаходяться цінні папери (облігації) іншого підприємства на суму 25 тис. грн., доходність яких – 30% річних.

2. Реалізовано основних засобів на суму 3600 грн, в т.ч. ПДВ – 600 грн. Залишкова вартість цих основних засобів – 2500 грн.

3. У звітному році підприємство отримало короткостроковий кредит у банку в сумі 20 тис. грн. під 25 % річних.

4. Підприємство здійснило внесок до статутного капіталу ВАТ і його частка становила 20 %. За звітний період ВАТ отримало чисті збитки у сумі 20 тис. грн.

Звіт про фінансові результати
за _____ 2016 року

Тис. грн.

Стаття	Код рядка	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, послуг)	2000		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, послуг)	2050		
Валовий			
прибуток	2090		
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130		
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180		
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші втрати	2270		
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295		

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат :			
прибуток	2350		
збиток	2355		

Задача № 2.

Припускаючи, що структура витрат на виробництво та собівартість реалізованої продукції за економічними елементами тотожні, заповніть Звіт про фінансові результати за П(С)БО 3.

Примітка:

1. Витрати на рекламу – це оплата послуг видавництва телерадіокомпанії.
2. Середьозважена кількість простих акцій в обігу – 2000 шт. ВАТ не оголошувало дивіденди на акції.

Інформація про доходи і витрати підприємства за звітний період.

Показники	За 2016 рік , грн.			
	Усього	У тому числі		
		виробництво	збут	управління
Заробітна плата:				
-робітників	10000	10000	-	-
-персоналу управління цехами	2000	2000	-	-
- персоналу управління підприємством	6000	-	2000	4000
Нарахування на заробітну плату :				
- робітників	3750	3750	-	-
- персоналу управління цехами	750	750	-	-
- персоналу управління підприємством	2250	-	750	1500
Собівартість витрачених сировини і матеріалів	30000	27000	2000	1000
Амортизація основних засобів	3000	2000	200	800
Витрати на оренду основних засобів	1000	-	-	1000
Відсотки за банківський кредит	10000	-	-	-
Витрати на рекламу	5000	-	5000	-
Витрати на доставку реалізованої продукції (за послуги транспортної організації)	700	-	700	-
Разом:		45500	10650	8300
Вартість реалізованої продукції(з ПДВ)	90000	-	-	-
Резерв сумнівних боргів	3000	-	-	-
Залишки незавершеного виробництва:		-	-	-
- на початок звітного періоду	10500	-	-	-
- на кінець звітного періоду	6000	-	-	-
Залишки готової продукції:				
- на початок звітного періоду	10000	-	-	-
- на кінець звітного періоду	20000	-	-	-

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Матеріальні витрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505		
Відрахування на соціальні заходи	2510		
Амортизація	2515		
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2550		

Задача № 3

На базі показників, що характеризують фінансову діяльність ВАТ, заповнити розділ IV Звіту про фінансові результати.

Чистий прибуток звітної періоду – 4 тис. грн. Після дати балансу оголошені дивіденди: 1 грн. на одну просту акцію, яка знаходиться в обігу, та 10 грн. на одну привілейовану акцію, яких випущено та знаходиться в обігу 200 штук.

Інформація про прості акції ВАТ представлена в табл.1

Таблиця 1

Господарська операція			Випущені звичайні акції	Придбані акції власної емісії	Акції в обігу після здійснення операцій
№	Дата	Зміст			
1	2	3	4	5	6
1	1.01	Кількість акцій на початок року	600	–	600
2	31.03	Випуск нових акцій за грошові кошти *	600	–	1 200
3	30.09	Придбання власних акцій за грошові кошти	–	300	900
4	31.12	Кількість акцій на кінець звітної періоду	1 200	300	900

За звітний період на підприємстві відбулася бонусна емісія (випуск безкоштовних акцій для розподілу серед існуючих акціонерів), здійснена на таких умовах : підприємство випускає одну просту акцію на кожну просту акцію в обігу.

Кількість 10 % облігацій, які можна конвертувати в прості акції – 150 шт., загальною вартістю 1500 грн.. Умови конвертації: 10 облігацій конвертується в 5 простих акцій.

Послідовність виконання завдання:

1. Розрахувати чистий прибуток, який належить власникам простих акцій.
2. Визначити знаменник ПНА (прибуток на одну акцію) за даними табл. 1.
3. Обчислити ПНА.
4. Откорегувати ПНА після бонусної емісії.
5. Визначити скорегований ПНА після конвертації облігацій в звичайні акції.
6. Скласти IV розділ Звіту про фінансові результати за формою, що наведена в таблиці 2.

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Таблиця 2

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Тема 4. Звіт про рух грошових коштів (практичне заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

1.1. Призначення Звіту про рух грошових коштів та його структура.

1.2. Методика визначення руху грошових коштів від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

2. Складання Звіту (Ф№3) за умовними даними.

Задача № 1

На підставі наведених нижче даних скласти Звіт про рух грошових коштів за прямим і не прямим методами, здійснивши їх класифікацію.

Залишок грошових коштів на рахунках підприємства на 1 січня 2016 року за даними балансу становив 2 000 тис. грн., а на кінець року - 995 тис. грн. Прибуток до оподаткування за 2016 рік – 918 тис. грн.

Протягом 2010 року здійснені операції:

№ п/п	Зміст операції	Класифікація грошових коштів	Сума, тис.грн.
1	Придбані товари (запасів на 01.01 не було)		1500
2	Реалізовані товари у кредит на суму 2818 тис. грн. (собівартість товарів 1000 тис. грн.)		2818 1000
3	Надійшло від покупців		1800
4	Перераховано постачальникам за придбані товари		1200
5	Виплачена заробітна плата		500
6	Сплачені відсотки		30
7	Нарахована амортизація основних засобів		100
8	Оплачені різні витрати обігу (оренда, освітлення)		250
9	Нараховано податок на прибуток		80
10	Придбано та оплачено устаткування		900
11	Отримана позика		250
12	Сплачено податок на прибуток		80
13	Виплачені дивіденди		95
14	Списані товари не придатні до використання		20

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 20__ р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього
--------	-----------	-------------------	------------------------------------

			року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000		
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010		
Інші надходження	3095		
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	()	()
Праці	3105	()	()
Відрахувань на соціальні заходи	3110	()	()
Зобов'язань з податків і зборів	3115	()	()
Інші витрачання	3190	()	()
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195		
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	()	()
необоротних активів	3260	()	()
Виплати за деривативами	3270	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340		
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350		
Сплату дивідендів	3355	()	()
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		
Залишок коштів на початок року	3405		
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415		

Керівник

Головний бухгалтер

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)

Стаття	Код рядка	За звітний період		За попередній рік	
		надходження	видаток	надходження	видаток

I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500			
Коригування на:				
амортизацію необоротних активів	3505		X	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510			
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515			
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520			
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550			
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560			
Грошові кошти від операційної діяльності	3570			
Сплачений податок на прибуток	3580	X		X
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195			
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Надходження від реалізації:				
фінансових інвестицій	3200		X	X
необоротних активів	3205		X	X
Надходження від отриманих:				
відсотків	3215		X	X
дивідендів	3220		X	X
Надходження від деривативів	3225		X	X
Інші надходження	3250		X	X
Витрачання на придбання:				
фінансових інвестицій	3255	X		X
необоротних активів	3260	X		X
Виплати за деривативами	3270	X		X
Інші платежі	3290	X		X
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295			
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				
Надходження від:				
Власного капіталу	3300		X	X
Отримання позик	3305		X	X
Інші надходження	3340		X	X
Витрачання на:				
Викуп власних акцій	3345	X		X
Погашення позик	3350	X		X
Сплату дивідендів	3355	X		X
Інші платежі	3390	X		X
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395			
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400			
Залишок коштів на початок року	3405		X	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410			
Залишок коштів на кінець року	3415			

Тема 5. Звіт про власний капітал (практичне заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

1.1. Призначення Звіту про власний капітал та його структура.

1.2. Методика заповнення статей Звіту.

2. Складання Звіту (Ф№4) за умовними даними.

Задача № 1

На підставі даних балансу станом на 31.12.15 р. та операцій, що наведені нижче, скласти I розділ пасиву балансу "Власний капітал" станом на 31.01 2016 р. та Звіт про власний капітал ВАТ „Славутич” за 2016 рік.

Баланс ВАТ "Славутич" станом на 31.12.2015 р.

Актив	Сума,грн	Пасив	Сума,грн
I.Необоротні активи		I. Власний капітал	
Нематеріальні активи	19 200	Зареєстрований капітал	320 000
Основні засоби	48 000	Неоплачений капітал	(160 000)
Довгострокові фінансові інвестиції	8000	Резервний капітал	8 000
Усього за розділом I	75 200	Усього за розділом I	168 000
II. Оборотні активи		II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	
Виробничі запаси	44 800		
Грошові кошти та їх еквіваленти: в національній валюті	48 000	III. Поточні зобов'язання та забезпечення	
Усього за розділом II	92 800		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	
Баланс	168 000	Баланс	168 000

Господарські операції за 2016 рік (в грн.)

1. На розрахунковий рахунок надійшли кошти від реалізації решти простих акцій кількістю 40 000 шт. за ринковою вартістю 1,20 грн. за акцію (номінальна вартість акції – 1, 00 грн.).
2. Безкоштовно отримані основні засоби – 18 000 грн.
3. Проведена дооцінка програмного забезпечення – 2 500 грн.
4. Вилучено 5 000 власних простих акцій за ціною 1,10 грн. – 5500 грн.
5. Чистий прибуток за 2009 рік – 90 000 грн.
6. Частина прибутку спрямована на поповнення резервного капіталу – 20 000 грн.
7. Оголошені дивиденди: -на прості акції – 40 000 грн.
- на привілейовані акції – 10 000 грн.

Розділу I пасиву балансу

1. Власний капітал	Сума (грн)
Зареєстрований капітал	
Капітал в дооцінках	
Додатковий капітал	
Резервний капітал	

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	
Неоплачений капітал	
Вилучений капітал	
Усього за розділом 1	

Звіт про власний капітал за 20__ рік

Тис. грн.

Стаття	Код	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (не покритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	5	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000								
Коригування:	4005								
Зміна облікової політики									
Виправлення помилок	4010								
Інші зміни	4090								
Скоригований залишок на початок року	4095								
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100								
Інший сукупний дохід за звітний період	4110								
Розподіл прибутку:	4200								
Виплати власникам (дивіденди)									
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205								
Відрахування до резервного капіталу	4210								
Внески учасників:	4240								
Внески до капіталу									
Погашення заборгованості з капіталу	4245								
Вилучення капіталу:	4260								
Викуп акцій (часток)									
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265								
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270								
Вилучення частки в капіталі	4275								
Зменшення номінальної вартості акцій									
Інші зміни в капіталі	4290								
Разом зміни в капіталі	4295								
Залишок на кінець	4300								

року									
------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Тема 6. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах (семінарське заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Призначення та загальна характеристика П(С)БО 6 „Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”.
- 1.2. Виправлення помилок і зміни в облікових оцінках.
- 1.3. Зміни в обліковій політиці.
- 1.4. Події після дати балансу.
- 1.5. Розкриття інформації у примітках до фінансових звітів.
- 1.6. Примітки щодо облікової політики.
- 1.7. Рекомендації з перевірки зрівняльності показників форм квартальної фінансової звітності підприємств.
- 1.8. Методика виправлення помилок у фінансових звітах згідно НП(С)БО

2. Розв’язання тестових завдань з теми № 6

Тема 7. Зведена і консолідована фінансова звітність (семінарське заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Загальні положення П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність».
- 1.2. Вимоги та методика складання консолідованої фінансової звітності.
- 1.3. Розкриття інформації про складання консолідованої фінансової звітності у примітках до звітності.
- 1.4. Відображення об’єднання підприємству фінансовій звітності.
- 1.5. Загальні положення П(С)БО 19 «Об’єднання підприємств».
- 1.6. Розкриття інформації про об’єднання підприємств у примітках до звітності

2. Розв’язання тестових завдань з теми № 7

Тестові завдання до тем 6 та 7

Тест 1.

Готуючи фінансовий звіт за 2016 рік, головний бухгалтер ВАТ виявив, що вартість запасів на 01.01.2015 р. була занижена на 10 000 грн., а на 31.12.2015 р. – завищена на 20 000 грн. Під час визначення впливу цієї помилки на сальдо нерозподіленого прибутку він розрахував, що собівартість реалізованої продукції за 2015 рік була:

- А. Завищена на 10 000 грн. В. Не змінилась
Б. Занижена на 30 000 грн. Г. Завищена на 20 000 грн

Тест 2.

Не вважається зміною облікової політики:

- А. Використання принципу нарахування замість касового методу.
Б. Капіталізація витрат на позики замість їх відображення у складі витрат періоду.
В. Відображення у складі витрат періоду витрат на дослідження і розробки замість їх капіталізації.
Г. Визначення облікової політики щодо операцій, які не відбувалися раніше.

Тест 3.

У кінці 2015 року ВАТ не нарахувало комісійні з продажу, які підлягали сплаті у 2016 році. Цю помилку виправили у 2016 році. Як ця помилка вплинула на нерозподілений прибуток на початок 2016 року та чистий прибуток за 2015 рік?

Чистий прибуток за 2015 рік		Нерозподілений прибуток на початок 2017 року
А.	Завищений	Не зміниться
Б.	Завищений	Зменшиться
В.	Занижений	Не зміниться
Г.	Ніяк не вплинула	

Тест 4.

Оголошення про виплату дивідендів після дати балансу таким чином впливає на фінансову звітність підприємства за попередній звітний період:

- А. Зменшується нерозподілений прибуток у балансі.
Б. Збільшується дебіторська заборгованість.
В. Зменшується прибуток від операційної діяльності у звіті про фінансові результати.
Г. Ця подія розкривається у примітках до фінансових звітів.

Тест 5.

У кінці 2015 року ВАТ не нарахувало резерв сумнівних боргів. Цю помилку виправили у 2016 році. Як ця помилка вплинула на чистий прибуток за 2015 рік та нерозподілений прибуток на початок 2016 року?

Чистий прибуток за 2015 рік		Нерозподілений прибуток на початок 2016 року
А.	Завищений	Не зміниться
Б.	Завищений	Зменшиться
В.	Занижений	Зменшиться
Г.	Ніяк не вплинула	Зменшиться

Тест 6.

Підприємство у 2016 році реалізувало свої запаси, які у попередньому звітному періоді були списані як неліквідні у сумі 5 000 грн. Балансова вартість цих запасів на момент реалізації становила 5 000 грн., а чистий дохід від їх реалізації – 3 000 грн. Як ця операція змінить статті фінансової звітності у 2016 р. порівняно з 2015 р.?

Баланс	Звіт про фінансовий результат
--------	-------------------------------

А. Грошові кошти зростуть на 3 000 грн.	Прибуток до оподаткування зросте на 3 000 грн.
Б. Грошові кошти зростуть на 3 000 грн.	Прибуток до оподаткування зменшиться на 2 000 грн.
В. Грошові кошти зростуть на 3 000 грн.	Буде відкоригований чистий прибуток (зменшиться на 2 000 грн.)
Г. Грошові кошти зростуть на 3 000 грн.	Прибуток від надзвичайних подій зросте на 3 000 грн.

Тест 7.

Керівництво ВАТ вирішило змінити формулу оцінки своїх запасів з середньозваженої на ФІФО у період зростання цін. Як це рішення буде класифіковано за П(с)БО-6:

- А. Зміна облікової політики.
- Б. Зміна облікової оцінки.
- В. Помилка.
- Г. Не стосується П(с)БО-6.

Тест 8.

У 2016 році органи охорони довкілля офіційно повідомили ВАТ, що мають намір розпочати судову справу проти нього з приводу викидів у атмосферу шкідливих речовин. На 31.12.2016 р. справа ще не була передана до суду. На думку керівництва ВАТ, це загрожує штрафом на суму 7 тис. грн., що є суттєвим для ВАТ. За П(с)БО-6 ВАТ повинне:

- А. Розкрити цю подію у примітках.
- Б. Визнати у звіті про фінансові результати надзвичайні збитки – 7 тис. грн..
- В. Визнати у балансі зобов'язання – 7 тис. грн..
- Г. Не відображати цю подію у фінансовій звітності, оскільки вона не передбачена.

Тест 9.

ВАТ склало свою фінансову звітність за 2015 рік на основі історичної собівартості. Керівництво прийшло до висновку, що в 2016 році доведеться припинити свою діяльність. Внаслідок цього:

- А. Фінансову звітність за 2015 рік залишити без змін
- Б. Слід перерахувати фінансову звітність за 2015 рік за ринковою вартістю.
- В. Фінансові звіти за 2015 рік слід лишити без змін, а в примітках вказати про можливість припинення діяльності в 2016 році.
- Г. Підготувати два комплекти звітності: на підставі історичної собівартості та перераховані.

Тема 8. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (семінарське заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

- 1.1. Призначення та структура фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва.
- 1.2. Структура та зміст статей Балансу суб'єкта малого підприємництва.

1.3. Структура та зміст статей Звіту про фінансові результати суб'єкта малого підприємництва.

1.4. Відмінності структури і змісту балансу за формою №1-м від звичайного балансу.

1.5. Відмінності структури і змісту звіту про фінансові результати за формою №2-м від звичайного звіту.

1.6. Порядок формування даних для складання балансу за формою №1-м і звіту про фінансові результати за формою №2-м.

1.7. Алгоритм визначення чистого прибутку (збитку) суб'єкта малого підприємництва.

2. Складання фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва

За даними роботи малого підприємства оптової торгівлі «Ромашка», наведеним у таблиці 1 «Залишки за синтетичними рахунками на 01.09.2018 р. та таблиці 2 «Господарські операції за вересень 2018 р.» потрібно виконати такі завдання.

Завдання 1. Скласти кореспонденцію рахунків за всіма господарськими операціями за вересень 200_ р. і записати в журналі реєстрації господарських операцій, порахувати результат сум.

Завдання 2. За окремими господарськими операціями розрахувати відсутні суми.

Завдання 3. Скласти нижчеперелічені регістри обліку майна підприємства,

використовуючи дані відповідних господарських операцій:

- Відомість обліку основних засобів, нарахованих амортизаційних відрахувань (зносу) – форма В-1.
- Відомість обліку виробничих запасів, готової продукції та товарів – форма В-2.
- Відомість обліку витрат за виробництво – форма В-3
- Відомість обліку коштів та фондів – форма В-4.
- Відомість обліку розрахунків та інших операцій – форма В-5.
- Відомість обліку реалізації – форма В-6.
- Відомість обліку розрахунків із постачальниками – форма В-7.
- Відомість обліку заробітної плати – форма В-8.

Завдання 4.

1. Усі дані про скоєні господарські операції перенести до Відомості (шахової) за формою В-9.

2. На підставі Відомості (форма В-9) скласти оборотну відомість за рахунками синтетичного обліку (оборотний баланс).

Завдання 5.

Використовуючи дані заповнених регістрів. Скласти фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства:

- Баланс, форма №1-М;
- Звіт про фінансові результати, форма № 2-М.

Залишки за синтетичними рахунками на 1 вересня 2018 р.

Таблиця 1

Шифр счета	Наименование счета	Сума, грн.	
		Дебет	Кредит

1	2	3	4
10	Основные средства	91 000	—
13	Износ необоротных активов	—	8 300
20	Материалы	500	—
22	МБП	100	—
31	Текущий счет	21 000	—
37	Расчеты с подотчетными лицами	12	—
63	Расчеты с поставщиками и подрядчиками	2 825	—
36	Расчеты с покупателями и заказчиками	—	12 000
64	Расчеты по налогам	—	350
47	Обеспечение оплаты отпусков	—	550
65	Расчеты по страхованию	—	695
66	Расчеты по оплате труда	—	1 500
40	Уставный капитал	—	10 642
42	Дополнительный капитал	—	81 400
	Итого	1 155 437	115 437

Господарські операції, зареєстровані у малому підприємстві оптової торгівлі «Ромашка», за вересень 2018 р.

Таблица 2

№ п/п	Документ, номер, дата Содержание хозяйственной операции	Корреспонд. счета		Сумма, грн.
		Д-т	К-т	
1	2	3	4	5
1	Оплачен с текущего счета по платежному поручению № 153 от 02.09.11 г. счет поставщика – Киевского завода торгового оборудования за весы товарные в сумме 1200 грн., включая НДС.			
2	Получены и оприходованы весы товарные по накладной № 28 от 12.09.11 г. от поставщика (см. операцию 1). Объект зачислен в состав основных средств.			
3	По накладной № 18 от 03.09.11 г. получены и списываются бланки отчетности – 2 комплекта по цене 6 грн. за комплект – приобретенные из подотчетных сумм Смирновым Н.П. (авансовый отчет № 12 на сумму 12 грн., без НДС).			
4	Получены от базы «Укрбакалея» по счету-фактуре № 26 от 05.09.08 г. и оприходованы по акту поступления товаров № 13 от 05.09.11 г.: – сахар 2 000 кг по цене 5 грн. за 1 кг на сумму 10 000 грн.; – мука в/с 3200 кг по цене 2 грн. За 1 кг на сумму 6 400 грн. Всего оприходовано товаров на сумму 16 400 грн., кроме того, НДС 20% на сумму 3 280 грн.			
5	Начислена торговая наценка предприятия в размере 50% стоимости товаров с НДС. Сумму рассчитать.			
1	2	3	4	5
6	Оплачен с текущего счета по платежному поручению № 154 от 06.09.11 г. счет № 26 базы «Укрбакалея» за поставленные товары.			
7	Списываются на себестоимость товаров (согласно П(С)БУ9 «Запасы») стоимость транспортировки полученных товаров по счету № 2316 от 09.09.11 г. АТП 0310 в сумме 1 100 грн.			
8	Списываются расходы на электроэнергию по счету № 1184			

	от 30.09.11 г. на сумму 3 000 грн. (без НДС).			
9	По расходной накладной № 14 от 10.09.11 г. отпущены материалы – пленка полиэтиленовая 500 м ² по цене 1 грн. за 1 м ² для использования на хранение товаров на сумму 500 грн.			
10	По расходной накладной № 15 от 11.09.11 г. отпущена со склада в эксплуатацию спецодежда – 2 халата по цене 50 грн. на сумму 100 грн.			
11	Начислен износ на торговое оборудование в сумме 4 108 грн.			
12	Согласно выписке банка за 19.09.11 г. поступила предоплата за реализуемый товар от универмага «Арго» по счету-фактуре № 1396 от 16.09.11 г., платежное поручение № 1684 от 19.09.11 г. в сумме 35 424 грн., в т.ч. НДС.			
13	Согласно выписке банка за 20.09.11 г. по платежному поручению № 155 оплачен счет-фактура № 2316 от 09.09.08 г. АТП 031 за транспортировку товаров в сумме 1 100 грн.			
14	Получены наличные денежные средства в сумме 1 800 грн. с текущего счета в кассу предприятия, чек № 0139816, в т.ч. на выплату зарплаты – 1 500 грн., на хозяйственные нужды – 100 грн., на командировочные расходы – 200 грн.			
15	По расходному кассовому ордеру № 166 (по ведомости № 8) от 21.09.11 г. выдана заработная плата сотрудникам организации за август 2011 г.; по расходному кассовому ордеру № 167 от 21.09.11 г. выдано в подотчет на командировочные расходы Михайловой А.С. 200 грн.			
16	По авансовому отчету № 27 Михайловой А.С. сумма командировочных расходов –460 грн. (без НДС) списывается на административные расходы.			
17	По расчетно-платежной ведомости № 9 начислена заработная плата сотрудникам торгового предприятия: – за отработанное время – 6480 грн. – пособие по листку временной нетрудоспособности – 320 грн. – сумма оплаты за отпуск из резерва отпускных – 1200 грн.			
18	Произведены удержания из заработной платы: – НДФЛ – 800 грн. – в ЕСВ - 240 грн.			

1	2	3	4	5
19	Произведено начисление обязательных сборов на фонд оплаты труда, включая доначисления за прошлый период, - 2280 грн.			
20	Начислен коммунальный налог по численности сотрудников 10 чел., в сумме 17 грн.			
21	Начислен налог с владельцев транспортных средств в сумме 436 грн.			
22	По расходной накладной 117 от 20.09.11 г. отгружен товар в счет предоплаты универсаму «Арго»: – сахар 2 000 кг на сумму 18 000 грн.; – мука в/с 3200 кг на сумму 11 520 грн. Всего товаров на сумму 29 520 грн., в том числе НДС – 4920 грн.			
23	Списана на финансовый результат сумма доходов от реализации товаров. Сумму определить.			

24	Списана себестоимость реализованных товаров, определенная согласно П(С)БУ 9 (15000+1 920=16920) с отнесением на финансовый результат			
25	Списана сумма торговой наценки на реализованные товары (см. операцию № 5)			
26	Списаны на финансовый результат: – административные расходы – расходы на сбыт Суммы определить.			
27	Начислен налог на прибыль. Сумму налогооблагаемой прибыли рассчитать по данным счета 79. От этой суммы рассчитать налог на прибыль.			
28	Списаны расходы по налогу на прибыль на финансовый результат (см. операцию № 27).			
29	Определить и отразить финансовый результат от реализации товаров (прибыль или убыток).			
30	Согласно выписке банка за 25.09.11 г. по реестру № 12 перечислены с текущего счета следующие платежи: – НДФЛ– 800 грн.; – сумма НДС – 1640 грн.; - на социальное страхование -2200 грн.			

Тема 9. Статистична і спеціальна звітність (семінарське заняття)

1. Обговорення теоретичних питань:

1.1.Склад статистичної звітності, правила та періодичність її подання.

1.2.Статистична звітність щодо продукції, її зміст, джерела інформації і порядок подання.

1.3.Статистична звітність щодо праці, її зміст, джерела інформації і порядок подання.

1.4.Статистична звітність щодо фінансів підприємства, її зміст, джерела і порядок подання.

1.5.Статистична звітність щодо зовнішньоторговельної діяльності підприємства, її зміст, джерела і порядок подання.

1.6.Звітність про сплату Єдиного соціального внеску тощо.

**4. ПИТАННЯ, ЗАДАЧІ, ЗАВДАННЯ АБО КЕЙСИ
ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ДЛЯ
КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ
НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ,
ПІСЛЯТЕСТАЦІЙНОГО МОНІТОРИНГУ
НАБУТИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

4.1. ПИТАННЯ, ЗАДАЧІ, ЗАВДАННЯ АБО КЕЙСИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПИТАННЯ ДЛЯ УСНОГО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Тема 1. Основи побудови і загальні вимоги до звітності підприємства.

1. Які види звітності складають підприємства?
2. Що таке фінансова звітність?
3. Який нормативний документ регламентує мету, склад, звітний період, вимоги та принципи формування фінансової звітності підприємств України?
4. Яка мета складання фінансової звітності?
5. Хто і з якою потребою вивчає фінансову звітність підприємства?
6. Які форми звітності є квартальними? Який термін їх подання?
7. Які форми звітності є річними? Який термін їх подання?
8. Для чого складається місячна звітність?
9. Хто несе відповідальність за правильне складання і своєчасне подання фінансової звітності?
10. Які фінансові органи здійснюють державне регулювання звітності підприємств?
11. Які існують вимоги щодо подання інформації в фінансових звітах?
12. Якими шляхами можливе отримання майбутньої економічної вигоди?
13. Який звітний період визначено в Україні для :
 - діючого підприємства?
 - новоствореного підприємства?
 - підприємства, що ліквідується?
10. Що є елементами фінансової звітності ? Дайте їм характеристику.
11. Які якісні характеристики притаманні фінансовій звітності?
12. Як реалізується в фінансових звітах якісна характеристика «зіставність»?
13. Як реалізується в фінансових звітах якісна характеристика «доречність»?
14. Поясніть суть кожного з принципів підготовки фінансової звітності.
15. Розкрийте на прикладах облікової практики такі принципи підготовки фінансової звітності, як «обачність» та принцип «превалювання переваги економічного змісту господарських операцій над їх юридичною формою».

Тема 2. Структура та порядок складання балансу.

1. На яку дату складається баланс?
2. Що означає принцип «нетто», який використовується при складанні балансу?

3. Які методи оцінки використовують при формуванні в балансі інформації про довгострокові фінансові інвестиції? Як формується оцінка за цими методами?
4. Яку інформацію містять статті балансу «Відстрочені податкові активи» та «Відстрочені податкові зобов'язання»?
5. З яких розділів складається актив балансу?
6. Які розділи містить пасив балансу?
7. Інформація про які активи міститься в I (II) розділі активу балансу?
8. Згідно якому принципу витрати майбутніх періодів відображаються в балансі? Що це за витрати?
9. Які статті активу балансу є регулюючими? Оцінку яких активів вони корегують?
10. Які статті пасиву балансу є корегуючими? Оцінку яких видів капіталу вони корегують?
11. Що відображується в статті пасиву балансу «Неоплачений капітал»?
12. Які види капіталу містять інформацію про дооцінку необоротних активів, про доходи від безкоштовно отриманих активів та про емісійний дохід?
13. Як формується стаття балансу «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)»?
14. Що відображується в статті «Поточні забезпечення»?
15. Які види зобов'язань містить четвертий розділ пасиву балансу?
16. Залишками яких класів рахунків формується кожний з розділів активу і пасиву балансу?
17. Які особливості оцінки в балансі необоротних і оборотних активів?
18. Яка інформація про активи, власний капітал та зобов'язання міститься в примітках до балансу.

Тема 3. Звіт про фінансові результати.

1. За якими видами діяльності формується фінансовий результат в Звіті Ф№2?
2. Які розділи входять до складу Звіту про фінансові результати?
3. Які показники характеризують операційну діяльність?
4. Які показники характеризують фінансову діяльність?
5. Назвіть основні показники, що розраховуються послідовно в першому розділі Ф№2 та представляють фінансові результати від певного виду діяльності.
6. За даними яких рахунків формується фінансовий результат від основної, операційної, фінансової, інвестиційної діяльності та від надзвичайних подій?
7. Розкрийте послідовність розрахунку чистого прибутку (збитку) за звітний період.
8. Що представляє собою класифікація операційних витрат за економічними елементами? Який клас рахунків накопичує таку інформацію?

9. Як визначити статті другого розділу Ф№2, якщо підприємство не веде облік витрат за елементами?
10. Які підприємства зобов'язані складати третій розділ Ф№2?
11. Які показники містить другий розділ Ф№2?
12. Який порядок розрахунку прибутку на акцію (ПНА)?
13. Як визначити скореговану середньорічну кількість простих акцій?
14. Які фінансові інструменти вважаються потенційно простими акціями?
15. Які потенційно прості акції не враховуються при розрахунку скорегованого ПНА?
16. Який порядок розрахунку скорегованого ПНА ?

Тема 4. Звіт про рух грошових коштів.

1. Яку інформацію містить Звіт про рух грошових коштів (ЗпРГК)?
2. Що таке еквіваленти грошових коштів?
3. З яких розділів складається ЗпРГК?
4. Дайте характеристику операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
5. Наведіть приклади грошових потоків від операційної діяльності?
6. Наведіть приклади грошових потоків від інвестиційної діяльності?
7. Наведіть приклади грошових потоків від фінансової діяльності?
8. Які операції є негрошовими? Чи відображаються вони в ЗпРГК?
9. Які методи складання ЗпРГК використовуються в Україні?
10. В чому полягає прямий метод? Для формування інформації про рух грошових коштів яких видів діяльності його застосовують?
11. В чому полягає непрямий метод? Для формування якого розділу ЗпРГК його застосовують?
12. Які існують правила непрямого методу?
13. В чому полягає правило «поточних активів»?
14. В чому полягає правило «поточних зобов'язань»?
15. В чому полягає правило «негрошових коштів»?
16. В чому полягає правило «неопераційних фінансових результатів»?
17. Що є джерелами інформації для складання ЗпРГК? Для формування яких статей використовується та чи інша інформація певного джерела?
18. Яка послідовність складання ЗпРГК?
19. Як перевірити правильність підрахунку кінцевого показника цього Звіту?
20. Яка інформація про рух грошових коштів повинна розкриватися в примітках до ЗпРГК?

Тема 5. Звіт про власний капітал.

1. Поняття власного капіталу.
2. Якими є шляхи утворення власного капіталу?

3. Зміст складових власного капіталу:
 - 3.1. Зареєстровний капітал, його визначення, характеристика.
 - 3.2. Капітал у оцінках- визначення, характеристика.
 - 3.3. Додатковий капітал- визначення, характеристика.
 - 3.4. Резервний капітал- визначення, порядок формування
 - 3.5. Неоплачений капітал- визначення, характеристика.
 - 3.6. Вилучений капітал- визначення, характеристика.
 - 3.7. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)- визначення, методика формування.
4. На які категорії за формами власності поділяється власний капітал?
5. Які функції виконують статутний та додатковий капітал?
6. Який порядок формування показників звіту «Про власний капітал»?

Тема 6. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах.

1. Які види приміток бувають (за складом)?
2. Яка інформація повинна міститися в примітках, щоб звітність була зрозумілою і корисною?
3. Яка інформація про підприємство підлягає розкриттю в примітках до фінансової звітності?
4. Які є рекомендації щодо складання приміток до фінансових звітів для забезпечення їх якості?
5. Яка інформація повинна міститися в примітках щодо облікової політики підприємства?

Тема 7 Зведена та консолідована фінансова звітність

1. Окресліть загальні положення П(С)БО 20 «Консолідована фінансова звітність».
2. Які вимоги та методика складання консолідованої фінансової звітності?
3. Яким чином повинна розкриватися інформація про консолідовану фінансову звітність у примітках до звітності.
4. Як повинна відображатися інформація у фінансовій звітності про об'єднання підприємств?
5. Окресліть загальні положення П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств».
6. Яким чином повинна розкриватися інформація про об'єднання підприємств у примітках до звітності?

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПИСЬМОВИХ САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Індивідуальні завдання з курсу «Фінансова та статистична звітність» виконуються з метою поглиблення знань та підвищення рівня підготовки, розкриття індивідуальних творчих здібностей студентів. Виконується індивідуальне завдання у вигляді розрахункової контрольної роботи та її захисту.

Індивідуальна контрольна робота студентів з дисципліни передбачає виконання розрахункової контрольної роботи, що сприятиме поглибленню знань та вмінь щодо кожної теми курсу.

Основними формами індивідуальної роботи студентів є:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- знайомство з законодавчими та нормативними документами, що регулюють організацію бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні;
- виконання завдань практичного характеру.

Індивідуальна контрольна робота студентів з дисципліни «Фінансова та статистична звітність підприємства» забезпечена завданнями та методичними рекомендаціями, що сприяє удосконаленню знань та практичних навичок студентів спеціальності «Облік та оподаткування».

Контрольна робота є складовою частиною у вивченні дисципліни «Фінансова та статистична звітність підприємства».

Мета індивідуальної роботи:

- закріпити теоретичні знання студентів;
- виробити у студентів уміння використовувати нормативні акти, методичні рекомендації тощо для складання відповідних форм звітності;
- виробити у студентів навички критичної оцінки існуючої практики обліку і звітності.

Метою виконання індивідуальних завдань є засвоєння матеріалів курсу і здійснення підсумкового оцінювання знань студентів.

Практичними матеріалами для індивідуальної роботи є дані підприємства, на якому студент працює, або проходив практику.

Для виконання контрольної роботи, поряд з опрацюванням джерел, потрібно ознайомитися з практикою організації обліку і звітності на підприємстві, по матеріалах якого готується робота.

Розрахункова контрольна робота виконується шляхом складання звітних форм:

- Ф № 1 — Баланс підприємства
- Ф № 2 — Звіт про фінансові результати
- Ф № 3 — Звіт про рух грошових коштів
- Ф № 4 — Звіт про власний капітал
- Ф № 5 — Примітки до фінансової річної звітності.

Наведені звітні форми складаються за матеріалами базового підприємства на підставі облікових даних будь-якого періоду (квартал, півріччя, 9 місяців чи рік).

Для підтвердження даних, наведених у звітних формах, до них обов'язково додається Витяг (виписка) з Головної книги підприємства за такою формою:

Рахунок _____

(шифр, назва)

	Оборот за дебетом	Оборот за	Сальдо
--	-------------------	-----------	--------

	3 кредиту рахунків					Разом	кредитом		
1-й місяць									
2-й місяць									
3-й місяць									
За квартал									

Без такого додатка контрольна робота до захисту не допускається. Цю частину контрольної роботи можна подати у вигляді шахової оборотної відомості.

Обов'язковим додатком до роботи є Таблиця аналізу порівнянності показників типових форм річного фінансового звіту підприємства, яка складається за формою, наведеною в наказі МФУ (Додаток 1 - Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників форм річної фінансової звітності підприємства)

Студентам, які працюють, або проходили практику на малих підприємствах, дозволяється подати «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» у складі форм № 1-м, 2-м з обов'язковим поданням Витягу з Головної книги і таблиці аналізу порівнянності показників.

Виконане індивідуальне завдання студент оформлює у вигляді звіту. В кінці звіту необхідно скласти перелік літератури, яка була використана під час його виконання.

Граничний термін подання контрольної роботи на кафедру статистики, обліку та аудиту – за тиждень до початку екзаменаційної сесії. Роботи, що надійдуть на кафедру пізніше встановленого терміну, не розглядаються і не оцінюються.

Звіти студентів мають бути перевірені викладачем кафедри у семиденний термін, і в разі недопущення їх до захисту, повернені студентам для доопрацювання. Під час сесії студенти обов'язково захищають свої розрахункові контрольні роботи в ході співбесіди з викладачем. Максимальна оцінка за контрольну роботу -10 балів.

Рецензування і зарахування контрольної роботи.

Контрольну роботу рецензує викладач кафедри та зараховує у разі:

- якщо воно виконане безпомилково, у повному обсязі, студент виявляє розуміння навчального матеріалу, правильно застосовує знання і уміння при його виконанні;
- якщо при виконанні завдання студент виявляє добре розуміння навчального матеріалу, правильно застосовує свої знання і уміння, але допустив незначні помилки в бухгалтерських документах, або недостатньо чітко зробив певні записи.

Контрольна робота не зараховується у разі значного порушення вимог виконання завдання, виконання завдання не в повному обсязі, при допущенні значних помилок при заповненні бухгалтерських документів та недостатньо чітко зробив певні записи.

За умови зарахування контрольної роботи студент може бути допущений до заліку (при дотриманні студентом відповідних вимог).

За консультацією з усіх питань, що виникають під час роботи над навчальним матеріалом, необхідно звертатися до викладача.

Не зараховане завдання повертається студенту для доопрацювання.

**5. ЗАВДАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ –
СЕМЕСТРОВИЙ ІСПИТ
(чотирирівнева шкала оцінювання)**

**ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З КУРСУ
«Фінансова та статистична звітність підприємства»**

1. Мета, склад та елементи фінансової звітності.
2. Поняття про звітний період та його визначення для звітності в Україні.
3. Якісні характеристики та елементи фінансової звітності.
4. Принципи підготовки фінансової звітності згідно П(С)БО1.
5. Призначення балансу, принципи побудови та структура балансу.
6. Актив балансу. Характеристика його розділів і статей.
7. Пасив балансу. Характеристика його розділів і статей.
8. Особливості оцінки та відображення в балансі необоротних активів.
9. Особливості оцінки та відображення в балансі оборотних активів.
10. Вивчення, оцінка і класифікація зобов'язань.
11. Склад поточних зобов'язань та їх подання в балансі.
12. Порядок складання балансу.
13. Структура і зміст форми Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід).
14. Складники власного капіталу, їх характеристика і подання в балансі.
15. Розкриття окремих статей балансу у примітках до звітності.
16. Визначення, оцінка та класифікація доходів і витрат в Звіті про фінансові результати.
17. Визначення фінансового результату від операційної діяльності.
18. Порядок визначення валового прибутку (збитку) від основної діяльності.
19. Склад і структура операційних витрат.
20. Порядок визначення чистого прибутку (збитку) підприємства за звітний період.
21. Порядок складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід).
22. Порядок формування даних про податкові зобов'язання і податковий кредит з ПДВ.
23. Призначення і структура Звіту про рух грошових коштів.
24. Подання інформації про рух грошових коштів в результаті операційної діяльності.
25. Визначення руху коштів внаслідок інвестиційної діяльності.
27. Визначення руху коштів внаслідок фінансової діяльності.
28. Розкриття інформації про рух грошових коштів в примітках до фінансової звітності.
29. Загальна характеристика методів (прямого і непрямого) складання Звіту про рух грошових коштів.
30. Визначення, визнання, оцінка і функції власного капіталу.
31. Складники власного капіталу. Їх характеристика.
32. Зміст статей Звіту про власний капітал.
33. Порядок складання Звіту про власний капітал.
34. Призначення і склад приміток до фінансової звітності.
35. Розкриття інформації у примітках.

36. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах згідно ПСБО.
37. Фінансовий Звіт суб'єкта малого підприємства.
38. Зведена і консолідована фінансова звітність.
39. Розкриття інформації про зміну власного капіталу.
40. Показники прибутковості акцій і порядок їх розрахунку.
41. Поняття і сутність статистичної звітності.
42. Загальнодержавний табель статистичної звітності.

ВАРІАНТ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет економічний

Спеціальність 071 Облік та оподаткування

Спеціалізація _____

Семестр 8

Форма навчання денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр

Навчальна дисципліна: ФІНАНСОВА ТА СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ
ПІДПРИЄМСТВА

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 1*

1. Тести:

- 1) До складу якісних характеристик фінансової звітності за П(С)БУ не відносяться:
а) дохідливість; в) доречність;
б) зіставність; г) обачність.
- 2) Які з бухгалтерських норм або принципів скоріше за все будуть застосовуватися при оцінці активів підприємства, що подаються в балансі:
а) принципи нарахування, повного розкриття та періодичності ;
б) принципи обачності , безперервності діяльності підприємства, історичної собівартості та об'єктивності.
- 3) Балансова вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги у балансі ВАТ на 31.12.17 р. дорівнювала 24 000 грн. На 31.12.17 р. валова дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги дорівнювала 27 000 грн., а на кінець 2018 року вона збільшилася до 30 000 грн. Якою повинна бути балансова вартість дебіторської заборгованості у балансі на 31.12.2018 р.?
а) 26 670 грн. в) 27 000 грн.
б) 30 000 грн. г) 24 000 грн.
- 4) ВАТ зареєстроване як підприємство 15.07.17 р. Чи може воно надати свою першу фінансову звітність у 2019 році, об'єднуючи результати діяльності з моменту реєстрації (створення) до 31.12.18 р.?
а) Так, якщо воно фактично розпочало свою господарську діяльність у 2018 році.
б) Ні, для усіх підприємств звітний період не повинен перевищувати 12 місяців.
в) Так, тому що це новостворене підприємство.
г) Ні, бо для новоствореного підприємства перший період не повинен перевищувати 15 місяців.
- 5) Підприємство придбало матеріали з метою використання їх для виробництва та реалізації продукції. У кінці звітного періоду підприємство відмовилося надалі випускати цю продукцію як неконкурентоспроможну і не може використати або реалізувати придбані для її виробництва матеріали (вони визнані неліквідними). У складі яких елементів фінансової звітності будуть відображені ці матеріали на момент їх придбання та на дату балансу?

<i>На момент придбання</i>	<i>На дату балансу</i>
а) активи	зобов'язання
б) доходи	витрати
в) активи	витрати(збитки)
г) власний капітал	активи

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

З метою удосконалення системи контролю якості знань студентів, а також для стимулювання їх систематичної, ритмічної самостійної роботи и підвищення об'єктивності оцінювання знань та адаптації до вимог, визначених розробленим: «Порядком оцінювання знань студентів» і впровадженням в навчальний процес у Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна.

Порядок оцінювання унормовує основні принципи організації поточного, підсумкового та семестрового контролю знань студентів з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, практична робота, самостійна робота ІНДЗ, наукова робота, тощо), а також методику переведення показників академічної успішності студентів ХНУ імені В.Н.Каразіна в національну шкалу.

Таблиця 1

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Таблиця 2

Критерії оцінки рівня знань при складанні екзамену

Оцінка «відмінно»	Студент має систематичні та глибокі знання учбового матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання та дослідження, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення і висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.
Оцінка «добре»	Студент повністю засвоїв учбовий матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного

	теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань
Оцінка «задовільно»	Студент засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, допускається грубих помилок у розрахунках при розв'язанні практичного завдання
Оцінка «незадовільно»	Студент не засвоїв учбовий матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при розв'язанні практичних завдань

Форми організації контролю знань з навчальної дисципліни «Звітність підприємства»

Поточний контроль знань студентів

Поточний контроль проводиться у вигляді опитування студентів з питань теми, тестових завдань, практичних робіт (рішення задач), контрольних робіт (теоретичні питання, тести, задача).

Оцінювання знань студентів здійснюється за принципами

- 1) правильні відповіді на питання даної теми – до 3 балів;
- 2) реферат – до 5 балів;
- 3) розрахункове завдання – до 10 балів;
- 4) контрольна робота - до 20 балів (теоретичне питання, тестові завдання, задача);
- 5) екзаменаційна робота – до 40 балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів за семестр виводиться з кількості набраних балів за поточний контроль (60%) та екзамену (40%).

Оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань може проводитись в одній з альтернативних форм:

- за результатами відповідей про вивчення відповідних тем дисципліни або написання рефератів згідно з тематичним планом;
- за підсумками тестування ;
- під час проведення усної співбесіди зі студентом, в процесі якої студент дає відповіді на питання з різних тем дисципліни.

Оцінювання рівня набутих практичних навичок здійснюється за результатами виконання та захисту індивідуальної контрольної роботи та аудиторних практичних і контрольних робіт.

Підсумковий контроль знань студентів

Формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» є дворівнева шкала оцінювання у письмовій формі з урахуванням поточної успішності студентів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 3

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумкови й контроль (екзамен) балів	Загальна сума балів	
Розділ 1		Розділ 2	Розділ 3				РКР
Т 1 -Т3		Т4-Т8	Т9				
Семінар	КР№1	КР№2	Реферат	Тестове завдання			
3	17	20	5	5	10		
20		20	10		10	40	100

Т1, Т2 ... – теми розділів відповідно до робочої програми курсу ;
С-семінарське заняття;
СР-самостійна робота;
КР-контрольна робота;
РКР- розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом;
ІЗ- індивідуальні завдання

Робоча навчальна програма дисципліни «Звітність підприємства» передбачає як лекційні і практичні заняття, так і самостійну роботу, тому сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60, а сума балів підсумкового семестрового контролю -40. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ДВОРІВНЕВОЇ ШКАЛИ ОЦІНЮВАННЯ З КУРСУ «Фінансова і статистична звітність підприємства» ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Екзамен проводиться за подібними екзаменаційними білетами (див.структуру білета)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 1*

1.Теоретичне питання. Мета, склад та елементи фінансової звітності.

2. Тести:

- 1) До складу якісних характеристик фінансової звітності за П(С)БУ не відносяться:
 - а) дохідливість; в) доречність;
 - б) зіставність; г) обачність.
- 2) Які з бухгалтерських норм або принципів скоріше за все будуть застосовуватися при оцінці активів підприємства, що подаються в балансі:
 - а) принципи нарахування, повного розкриття та періодичності ;
 - б) принципи обачності , безперервності діяльності підприємства, історичної собіватрості та об'єктивності.
- 3) Балансова вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги у балансі ВАТ на 31.12.15 р. дорівнювала 24 000 грн. На 31.12.15 р. валова дебіторська заборгованість за товари,

роботи, послуги дорівнювала 27 000 грн., а на кінець 2016 року вона збільшилася до 30 000 грн. Якою повинна бути балансова вартість дебіторської заборгованості у балансі на 31.12.2016 р.?

- а) 26 670 грн.
- б) 30 000 грн.
- в) 27 000 грн.
- г) 24 000 грн.

4) ВАТ зареєстроване як підприємство 15.07.15 р. Чи може воно надати свою першу фінансову звітність у 2017 році, об'єднуючи результати діяльності з моменту реєстрації (створення) до 31.12.16 р.?

- а) Так, якщо воно фактично розпочало свою господарську діяльність у 2016 році.
- б) Ні, для усіх підприємств звітний період не повинен перевищувати 12 місяців.
- в) Так, тому що це новостворене підприємство.
- г) Ні, бо для новоствореного підприємства перший період не повинен перевищувати 15 місяців.

5) Підприємство придбало матеріали з метою використання їх для виробництва та реалізації продукції. У кінці звітного періоду підприємство відмовилося надалі випускати цю продукцію як неконкурентноспроможну і не може використати або реалізувати придбані для її виробництва матеріали (вони визнані неліквідними). У складі яких елементів фінансової звітності будуть відображені ці матеріали на момент їх придбання та на дату балансу?

На момент придбання

- а) активи
- б) доходи
- в) активи
- г) власний капітал

На дату балансу

- зобов'язання
- витрати
- витрати(збитки)
- активи

6) ВАТ у серпні 2016 р. випустило 100 облігацій, які можна протягом року конвертувати у прості акції з розрахунку 5 акцій за 10 облігацій. У цьому випадку кількість акцій, яка необхідна для розрахунку скорегованого прибутку на акцію, зміниться таким чином:

- а) не зміниться;
- б) збільшиться на 100;
- в) збільшиться на 50;
- г) зменшиться на 50.

7) Надходження коштів від дебіторів слід відображати у складі

- а) операційної діяльності;
- б) інвестиційної діяльності;
- в) фінансової діяльності;
- г) не відображати у Звіті про рух грошових коштів

8) Підприємство придбало основні засоби в обмін на запаси, справедлива вартість яких на дату обміну дорівнювала 4 000 грн., і додатково сплатило 2500 грн. У звіті про рух грошових коштів буде відображено:

- а) витрати грошових коштів на операційну діяльність – 2500 грн.
- б) надходження грошових коштів від інвестиційної діяльності – 1500 грн.
- в) витрати грошових коштів на інвестиційну діяльність – 2500 грн.
- г) витрати грошових коштів на фінансову діяльність – 6500 грн.

9) У Звіті про власний капітал за статтею „Інший додатковий капітал” на початок звітного року відображений залишок дооцінки необоротних активів на суму 20 000 грн. Протягом року балансова вартість цих необоротних активів знизилась на 9 000 грн., крім того, у звітному році були оприбутковані безкоштовно отримані основні засоби за справедливою вартістю 3000 грн. Як зміниться ця стаття на кінець звітного року?

- а) Збільшиться на 3 000 грн.
- б) Зменшиться на 9 000 грн.
- в) Зменшиться на 6 000 грн.
- г) Не зміниться внаслідок цих операцій.

10) Керівництво ВАТ вирішило змінити формулу оцінки своїх запасів з середньозваженої на ФІФО у період зростання цін. Як це рішення буде класифіковане за П(С)БО 6?

- а) Зміна облікової політики
- б) Зміна облікової оцінки
- в) Помилка
- г) Не стосується П(С)БО 6

3. Задача.

За даними роботи підприємства визначити показники для заповнення розділу I Звіту про фінансові результати і заповнити цей розділ.

	тис. грн
1. Залишок готової продукції на 1.10. 2016 р.	180
2. Витрати на виробництво за звітний період:	
а) незавершене виробництво на 1.10.2016 р.	30
б) прямі матеріальні витрати	150
в) прямі витрати на оплату праці	60
г) інші прямі витрати	90

д) загальновиробничі витрати	180
є) незавершене виробництво на 31.12.2016 р.	120
3. Залишок готової продукції на 31.12.2016 р.	300
4. Дохід від реалізації готової продукції, в т.ч. ПДВ	450
5. Доходи від операційної аренди	120
6. Адміністративні витрати	60
7. Витрати на збут	90
8. Резерв сумнівних боргів	30
9. У складі оборотних активів підприємства знаходяться цінні папери (облігації) іншого підприємства на суму 40 тис. грн., доходність яких – 15 % річних.	
10. Реалізовано основних засобів на суму 18000 грн, в т.ч. ПДВ – 3000 грн. Залишкова вартість цих основних засобів – 13500 грн.	
11. У звітному році підприємство отримало короткостроковий кредит у банку в сумі 50 тис. грн. під 17% річних.	
12. Підприємство здійснило внесок до статутного капіталу ВАТ і його частка становила 30 %. За звітний період ВАТ отримало збитки у сумі 50 тис. грн..	

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1 - 10; 2 - 14; 3 - 16

Порядок наступний:

1. Екзаменаційні завдання виконуються студентами виключно самостійно за 2 академічні години.
2. Після завершення екзамену, екзаменаційна робота вилучається викладачем від кожного студента.
3. Результати екзамену, як правило, оголошуються у наступний день після його проведення, але не пізніше дня, що передуює наступному екзамену за розкладом.
4. У разі позитивної оцінки результати екзамену фіксуються у заліковій книжці за національною шкалою.
5. Кожний з екзаменаційних білетів складається з трьох завдань (див. приклад).
6. Диференціація відповідей на екзаменаційний білет у максимальних балах проводиться за шкалою, що наведена у таблиці 4:

Таблиця 4

№ питання	Максимальна кількість балів	Зміст відповіді
1	10	Глибокі знання учбового матеріалу
2(2.1.-2.10)	14	У логічній послідовності знайти відповідь на тестові завдання серед запропонованих варіантів
3	16	Розв'язання практичного завдання (складання форми звітності)

Максимальна кількість балів для екзамену дорівнює 40.

Переведення суми балів до національної шкали оцінювання здійснюється відповідно таблиць 1-4.

